

Biuletyn Prawa Karnego nr 2/14

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Zmiany w prawie

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

dr Michał Hudzik
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego;
Izba Karne Sąd Najwyższy
astkmh@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	6
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	6
1.1.1 <i>Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.....</i>	6
1.1.2 <i>Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.....</i>	6
1.1.3 <i>Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.....</i>	6
1.1.4 <i>Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.....</i>	6
1.1.5 <i>Relacja między orzeczonym środkiem karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych a przepisami ustawy o kierujących pojazdami.....</i>	7
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	7
1.2.1 <i>Pojęcie „postępowanie” w wypadku obrony obligatoryjnej, określonej w art. 80 k.p.k.</i>	7
1.2.2. <i>Ustalanie silnego wzburzenia jako znamienia zabójstwa w afekcie; konieczność rozpoznania uchybień podniesionych w uzasadnieniu środka odwoławczego.</i>	11
1.2.3. <i>Zakres wzruszenia wyroku przez Sąd Najwyższy w sprawie o wykroczenie.</i>	14
1.2.4. <i>„Uzupełnienie” kasacji niedopuszczalnej z mocy ustawy przez powołanie bezwzględnych przyczyn odwoławczych, po terminie do wniesienia kasacji.</i>	15
1.2.5. <i>Utrata mocy wyroku łącznego.</i>	16
1.2.6. <i>Pojęcie pokrzywdzonego w rozumieniu art. 46 § 2 k.k.</i>	19
1.2.7. <i>Sposób określenia wartości skradzionej, nowej rzeczy ruchomej; ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu jako należąca do ustaleń faktycznych.</i>	20
1.2.8. <i>Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej lub podstawy wymiaru kary w postępowaniu kasacyjnym.</i>	22
1.2.9. <i>Niedopuszczalność wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie dopuszczalności wydania osoby ściganej.....</i>	24
1.2.10. <i>Prawidłowość pouczenia świadka o prawie odmowy składania zeznań a późniejsza możliwość procesowego wykorzystania zeznań.</i>	25
1.2.11. <i>Zakres tzw. klauzuli antykumulacyjnej określonej w art. 415 § 5 k.p.k.</i>	28
1.2.12. <i>Wykonywanie praw pokrzywdzonego przez prokuratora</i>	32
1.2.13. <i>Kasacja wnoszona na podstawie art. 521 k.p.k.</i>	36
1.2.14. <i>Zasada specjalności a możliwość wydania wyroku łącznego.</i>	38
1.2.15. <i>Pokrzywdzony przestępstwem znęcania się nad zwierzętami.</i>	39
1.2.16. <i>Obrona obligatoryjna w postępowaniu wykonawczym.</i>	42
1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego	43
1.4. Zagadnienia prawne	43
1.4.1. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Tarnowie, I KZP 30/13</i>	43
1.4.2. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, I KZP 1/14</i>	43
1.4.3. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Zamościu, I KZP 2/14.....</i>	44

1.4.4.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, I KZP 3/14.....	44
1.4.5.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Warszawie, I KZP 4/14.....	44
1.4.6.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Tarnowie, I KZP 5/14.....	44
1.4.7.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Gliwicach, I KZP 6/14.....	44
2.	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego	45
2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.....	45
2.1.	Wolność słowa; wolność badań naukowych; nieprecyzyjność zwrotów „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” (SK 65/12).....	45
2.2.	Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)	47
2.3.	Wolność działalności gospodarczej (P 31/13).....	48
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego.....	49
2.2.1.	Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia (SK 1/14).....	49
2.2.2.	Tymczasowe aresztowanie; wyłączenie możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą (K 54/13).....	49
2.2.3.	Wykroczenia; ograniczenie praw i wolności obywateli w zakresie możliwości uzyskania informacji o popełnionym wykroczeniu (K 51/13)	49
2.2.4.	Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)	50
2.2.5.	Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13).....	50
2.2.6.	Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)	50
2.2.7.	Podstawa uchylenia prawomocnego mandatu karnego (K 23/13).....	50
2.2.8.	Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13).....	50
2.2.9.	Imprezy masowe; odpowiedzialność karna za niezastosowanie się do polecenia wydanego na podstawie regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej (K 17/13).....	51
2.2.10.	Prawo autorskie (K 15/13).....	51
2.2.11.	Obligatoryjna zamiana grzywny na zastępczą karę aresztu (K 9/13)	51
2.2.12.	Nielegalny pobór energii elektrycznej; dopuszczalność stosowania wobec osoby fizycznej za ten sam czyn odpowiedzialności karnej i odpowiedzialności cywilnej o charakterze sankcyjnym - opłata (P 50/13)	51
2.2.13.	Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszanej (P 43/13).....	51
2.2.14.	Odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe; odpowiedzialność za wykroczenie skarbowe (P 40/13).....	52
2.2.15.	Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13).....	52
2.2.16.	Skrócenie vacatio legis (P 29/13)	52
2.2.17.	Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)	52
2.2.18.	Wskazanie sprawcy wykroczenia drogowego (P 27/13)	53
2.2.19.	Siedziby i obszary właściwości prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych (U 10/13).....	53
2.2.20.	Upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do żądania od prezesa sądu apelacyjnego akt spraw sądowych (U 9/13)	54

2.2.21.	<i>Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)</i>	54
2.2.22.	<i>Wysokość grzywnien za wykroczenia (U 4/13)</i>	54
2.2.23.	<i>Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (U 3/13)</i>	55
2.2.24.	<i>Karalność niepublicznego znieważenia funkcjonariusza publicznego (SK 70/13)</i>	55
2.2.25.	<i>Zasady wyłączenia sędziego (SK 66/13)</i>	55
2.2.26.	<i>Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)</i>	56
2.2.27.	<i>Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)</i>	56
2.2.28.	<i>Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowsza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 62/13)</i>	56
2.2.29.	<i>Przeciwdziałanie narkomanii; przepadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem (SK 59/13)</i>	57
2.2.30.	<i>Postępowanie karne; zasady przyznawania statusu pokrzywdzonego; składanie fałszywych zeznań (SK 58/13)</i>	57
2.2.31.	<i>Przeciwdziałanie narkomanii; prawo do decydowania o ochronie własnego życia i zdrowia (SK 55/13)</i>	57
2.2.32.	<i>Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)</i>	57
2.2.33.	<i>Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)</i>	58
2.2.34.	<i>Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)</i>	58
2.2.35.	<i>Postępowanie przygotowawcze; wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia bez konieczności sporządzania uzasadnienia (SK 25/13)</i>	58
2.2.36.	<i>Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym; pokrzywdzony - oskarżyciel posiłkowy (SK 22/13)</i>	59
2.2.37.	<i>Postępowanie z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (SK 21/13)</i>	59
2.2.38.	<i>Dozór policyjny (SK 13/13)</i>	60
2.2.39.	<i>Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)</i>	60
2.2.40.	<i>Prawo przewozowe; penalizacja zachowania podróżnego, który w czasie kontroli biletów nie pozostał w miejscu przeprowadzenia kontroli do czasu przybycia Policji lub innych organów porządkowych (K 16/12)</i>	60
2.2.41.	<i>Kontrola operacyjna (K 15/12 – połączona z K 28/12)</i>	60
2.2.42.	<i>Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)</i>	63
2.2.43.	<i>Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)</i>	63
2.2.44.	<i>Karalność bezskutecznego podżegania do pomocnictwa w popełnieniu czynu zabronionego (SK 35/12)</i>	63

2.2.45.	<i>Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 34/11 i K 21/12)</i>	63
2.2.47.	<i>Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)</i>	64
2.2.48.	<i>Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)</i>	64
3.	Zmiany w prawie	66
5.	Informacja międzynarodowa	67
5.1.	Rada Europy.....	67
5.1.1.	<i>Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</i>	67
6.	Przegląd książek i czasopism	68
6.1.	Przegląd książek	68
6.2.	Przegląd czasopism	68

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.1.1 Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.

przepisy:

hasła: Przeniesienie sędziego;

Uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., I KZP 25/13

Teza:

Udzielić odpowiedzi jak w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie BSA-4110-4/13 (OSNKW 2014, z. 2, poz. 9).

1.1.2 Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.

przepisy:

hasła: Przeniesienie sędziego;

Uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., I KZP 26/13

Teza:

Udzielić odpowiedzi jak w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie BSA-4110-4/13 (OSNKW 2014, z. 2, poz. 9).

1.1.3 Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.

przepisy:

hasła: Przeniesienie sędziego;

Uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., I KZP 27/13

Teza:

Udzielić odpowiedzi jak w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie BSA-4110-4/13 (OSNKW 2014, z. 2, poz. 9).

1.1.4. Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do podpisania aktu przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe.

przepisy:

hasła: Przeniesienie sędziego;

Uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., I KZP 28/13

Teza:

Udzielić odpowiedzi jak w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie BSA-4110-4/13 (OSNKW 2014, z. 2, poz. 9).

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.1.5. Relacja między orzeczonym środkiem karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych a przepisami ustawy o kierujących pojazdami.

przepisy: art. 42 k.k., ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2011 r., Nr 30, poz. 151 ze zm.)

hasła: Zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych;

Postanowienie z dnia 26 lutego 2014 r., I KZP 29/13

Teza:

1. Sąd orzeka o zakazie prowadzenia pojazdów, określając jednocześnie jakiego rodzaju pojazdów zakaz dotyczy i dopiero to orzeczenie sądu stanowi podstawę do cofnięcia uprawnień do ich prowadzenia w orzeczonym zakresie przez właściwy organ administracji. Organ ten nie może przy tym rozszerzyć ani zawęzić orzeczonego przez sąd zakazu.
2. Orzeczenie przez sąd środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych określonego rodzaju nie narusza przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz.U. z 2011 r., Nr 30, poz. 151 t.j. ze zm.)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.1 Pojęcie „postępowanie” w wypadku obrony obligatoryjnej, określonej w art. 80 k.p.k.

przepisy: art. 80 k.p.k.

hasła: Obrona obligatoryjna

Wyrok z dnia 9 stycznia 2014 r., II KK 289/13

Teza:

1. *Termin „postępowanie” może na gruncie Kodeksu postępowania karnego występować w obu tych znaczeniach.*
2. *„Postępowaniem” w rozumieniu art. 80 k.p.k. jest rozpoznanie konkretnej „sprawy karnej”, której przedmiotem jest zarzut popełnienia przestępstwa przez daną osobę.*
3. *Tak rozumiane „sprawy karne” można łączyć, prowadzić je w jednym, zbiorczym postępowaniu obejmującym wiele spraw karnych. Nie zmienia to faktu, że w znaczeniu materialnym będzie to wiele postępowań połączonych w jedno postępowanie w rozumieniu funkcjonalnym (formalnym).*

4. **Jeżeli na rozprawie głównej rozpoznawana jest sprawa karna innego oskarżonego, to chociażby następowало to w ramach jednego postępowania w znaczeniu funkcjonalnym, w którym połączono sprawy karne różnych oskarżonych, nie jest obowiązkowy udział w takiej rozprawie obrońcy innego oskarżonego, chociażby oskarżony ten był w tym czasie pozbawiony wolności.**
5. **Obowiązkiem sądu jest ocena, w jakim zakresie przeprowadzane na rozprawie głównej dowody mają znaczenie dla poszczególnych spraw karnych rozpoznawanych łącznie w jednym postępowaniu (w rozumieniu funkcjonalnym) i czuwanie nad tym, by owo rozpoznawanie dokonywane było przy spełnieniu warunków wynikających m.in. z treści art. 80 k.p.k.**

Z uzasadnienia:

„Trafny okazał się zarzut podniesiony w kasacji Wiktora A. a dotyczący zakwalifikowania czynu przypisanego mu w pkt. 70 wyroku Sądu I instancji, jako przestępstwa z art. 280 § 1 k.k. Sąd Apelacyjny w Ł., kontrolując w tym zakresie to orzeczenie, stwierdził, że różnica pomiędzy przestępstwem rozboju z art. 280 § 1 k.k., a przestępstwem zmuszania z art. 191 § 1 k.k. wyraża się w odmiennej motywacji (celu) towarzyszącej sprawcy czynu. Zdaniem Sądu „jeżeli działanie sprawcy jest obliczone na zmuszenie pokrzywdzonego do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, to jego czyn winien podlegać kwalifikacji prawnej w oparciu o przepis art. 191 § 1 k.k.. Jeżeli natomiast stosując przemoc wobec pokrzywdzonego, sprawca zmierza do dokonania zaboru jego mienia ruchomego, mamy do czynienia z rozbojem”. Odwołując się do tej tezy, Sąd Odwoławczy uznał, że skoro celem działania Wiktora A. było wypłacenie pieniędzy z rachunku bankowego pokrzywdzonego, co było poprzedzone uzyskaniem od niego niezbędnych informacji, to nie miał znaczenia fakt „że zawładnięcie mieniem pokrzywdzonego (częścią pieniędzy zgromadzonych w banku) nie nastąpiło niezwłocznie po zastosowaniu wobec S. W., a stosowanie przez sprawców określonych środków mających na celu przełamanie oporu pokrzywdzonego i w konsekwencji wyjawienie numeru rachunku – było znacznie rozciągnięte w czasie”.

Niewątpliwie trafny jest pogląd Sądu Odwoławczego, co do istotnego znaczenia celu działania sprawcy jako kryterium odróżniającego przestępstwo zmuszania (art. 191 § 1 k.k.) od przestępstwa rozboju z art. 280 § 1 k.k. Błędne jest jednak przekonanie Sądu, że jest to kryterium rozstrzygające. Dla realizacji znamion typu czynu zabronionego z art. 280 § 1 k.k. konieczne jest bowiem przede wszystkim wypełnienie przez sprawcę znamion o charakterze przedmiotowym, a więc dokonanie kradzieży przy użyciu przemocy wobec osoby, groźby natychmiastowego użycia takiej przemocy albo przez doprowadzenie człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Dla realizacji znamion strony przedmiotowej przestępstwa rozboju niezbędne jest przy tym, by posłużenie się wyżej wymienionymi sposobami oddziaływania na pokrzywdzonego nastąpiło bezpośrednio przed lub w trakcie realizacji znamion kradzieży. Istota rozboju sprowadza się bowiem do tego, że zamach na mienie powiązany jest z pozbawieniem ofiary możliwości podjęcia środków obronnych.

Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Odwoławczego, za „kradzież”, której dokonanie warunkowało przypisanie Wiktorowi A. odpowiedzialności karnej z art. 280 § 1 k.k. uznał on zawładnięcie mieniem S. W. w postaci wypłacenia pieniędzy z należącego do pokrzywdzonego rachunku bankowego. Jednocześnie Sąd Odwoławczy przyznaje, że owo zawładnięcie „nie nastąpiło niezwłocznie po zastosowaniu przemocy wobec (...) S. W.”. Wynika stąd, że zdaniem Sądu Odwoławczego dla realizacji znamion przestępstwa rozboju nie jest istotne, czy do kradzieży dojdzie bezpośrednio po zastosowaniu przemocy czy też później, a decydujące znaczenie ma cel sprawcy stosującego przemoc. Taka in-

interpretacja jest wadliwa (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 maja 2001 r. II AKa 83/01, KZS 2002/10/85, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1999 r. IV KKN 478/99, Prok.i Pr.-wkł. 2000/5/3 oraz A. Zoll (red.) Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz od art. 278-363 k.k., tom III wyd. 3 Warszawa 2008 komentarz do art. 280 t.27, A. Wąsek (red.) R. Zawłocki (red.) Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 222-316. Tom II, wyd. 4, Warszawa 2010 komentarz do art. 280 t. 70-71), co uzasadniana twierdzenie, że Sąd Odwoławczy dokonując kontroli wyroku Sądu I instancji w tym zakresie dopuścił się naruszenia prawa materialnego, co musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku. Jednocześnie, z uwagi na treść art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. należało uchylić ten wyrok także w odniesieniu do Sylwestra Zbi-gniewa J., któremu przypisano współsprawstwo czynu zarzucanego także Wiktorowi A., a zakwalifikowanego m.in. jako rozbój na szkodę S. W.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Odwoławczy będzie musiał dokonać pogłębionej interpretacji znamion art. 280 § 1 k.k. oraz innych przepisów Kodeksu karnego w perspektywie dokonanych przez Sąd I instancji i niekwestionowanych ustaleń faktycznych w odniesieniu do czynu przypisanego Wiktorowi A. w pkt. 70 wyroku skazującego. W szczególności powinien ocenić, czy i kiedy samo uzyskanie informacji od pokrzywdzonego może być zakwalifikowane jako „kradzież” w rozumieniu art. 280 § 1 k.k., a nadto czy owo znamię „kradzieży” spełnia wypłata pieniędzy z rachunku bankowego S. W., w sytuacji, gdy uzależniona ona była od działania osób trzecich (pracowników banku) oraz czy istotnie wypłata ta bezpośrednio naruszyła dobra prawne (prawa majątkowe) samego S. W.

Za niezasadny uznał natomiast Sąd Najwyższy zarzut sformułowany w pkt I kasacji skazanego Piotra B., a sprowadzający się do twierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem I instancji doszło do naruszenia art. 80 k.p.k. mającego jednocześnie postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt. 10. k.p.k.

Bezsprzecznym jest, że Sąd Okręgowy w Ł. przeprowadził w dniu 29 czerwca 2010 r. rozprawę główną, mimo tego, że nie był na niej obecny obrońca skazanego Piotra B., który to obrońca usprawiedliwił swoją nieobecność i wniósł o odroczenie rozprawy. Bezsprzecznym jest także, że w trakcie postępowania przez Sądem I instancji Piotr B. był pozbawiony wolności, co oznaczało że musiał mieć obrońcę, zaś udział tego obrońcy w rozprawie głównej przez sądem I instancji był obowiązkowy (art. 80 k.p.k.)

Rację ma także Autor kasacji, że w przypadku, gdy mimo obowiązku wynikającego z art. 80 k.p.k., obrońca nie bierze udziału w rozprawie głównej, zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 10, i nie bada się przy tym wpływu, jakie uchybienie to mogło mieć na treść orzeczenia, czy też na prawo do obrony oskarżonego. Wprowadzanie dodatkowych przesłanek warunkujących zaistnienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych jest sprzeczne z wyraźnym brzmieniem ustawy i prowadziłoby do zatarcia granic pomiędzy tą grupą naruszeń prawa, a uchybieniami mającymi charakter jedynie względnych przyczyn odwoławczych.

Istota problemu sprowadza się jednak do tego, czy rzeczywiście na rozprawie w dniu 29 czerwca 2010 r. prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Ł., jako sądem pierwszej instancji, doszło do sytuacji określonej w art. 439 § 1 pkt 10, a więc czy obrońca Piotra B. nie wziął udziału w rozprawie, w której jego udział był obowiązkowy.

Zgodnie z art. 80 k.p.k. udział obrońcy w rozprawie głównej jest obowiązkowy „w wypadku” postępowania przed sądem okręgowym, jako sądem pierwszej instancji, jeżeli oskarżony jest pozbawiony wolności. Chodzi więc o postępowanie sądowe, które zostało zainicjowane aktem oskarżenia stawiającym konkretnej osobie zarzut popełnienia konkretnego przestępstwa. „Postępowaniem” jest więc rozpoznanie konkretnej „sprawy karnej”, której przedmiotem jest zarzut popełnienia przestępstwa przez daną osobę. Ze względów

funkcjonalnych tak rozumiane sprawy karne można łączyć, prowadzić je w jednym, zbiorczym postępowaniu obejmującym wiele spraw karnych. Owa wielość może wynikać zarówno z rozpoznawania zarzutów postawionych wielu osobom, jak też zarzutu popełnienia wielu przestępstw postawionego jednej osobie. Nie zmienia to faktu, że w znaczeniu materialnym będzie to wiele postępowań połączonych w jedno postępowanie w rozumieniu funkcjonalnym (formalnym). Rozróżnienie tych dwóch znaczeń terminu „postępowanie” oraz „sprawa karna” pozwala uzasadnić dopuszczalność częściowego uchylania wyroków karnych, możliwość wyłączenia sprawy do odrębnego postępowania, czy regułę wyrażoną w ustawie z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. 1983 Nr 49 poz. 223 j.t.) w myśl której, co do zasady opłatę w razie skazania uiszcza się od każdej z wymierzonych kar, chyba, że sąd wymierza karę łączną – wtedy uiszcza się jedną opłatę od tej kary (art. 2, 3 oraz 6 ustawy).

W tym kontekście należy mieć na uwadze fakt, że termin „postępowanie” może na gruncie Kodeksu postępowania karnego występować w obu tych znaczeniach. Dotyczy to w szczególności art. 80 k.p.k., który przewiduje obowiązkowy udział obrońcy w rozprawie głównej przed sądem okręgowym, jako sądem pierwszej instancji w tym postępowaniu, w którym rozpoznawana jest sprawa karna oskarżonego pozbawionego wolności. Chodzi więc o rozumienie terminu „postępowanie” w znaczeniu materialnym, jako rozpoznanie zarzutu popełnienia przestępstwa przez danego oskarżonego. Jeżeli na rozprawie głównej rozpoznawana jest sprawa karna innego oskarżonego, to chociażby następowało to w ramach jednego postępowania w znaczeniu funkcjonalnym, w którym połączono sprawy karne różnych oskarżonych, nie jest obowiązkowy udział w takiej rozprawie obrońcy innego oskarżonego, chociażby oskarżony ten był w tym czasie pozbawiony wolności.

To, czy na danej rozprawie głównej przedmiotem rozpoznania będzie sprawa karna danego oskarżonego, zależy od szeregu czynników. Przesłuchanie konkretnego świadka może mieć znaczenie dla oceny zasadności zarzutów postawionych różnym oskarżonym. Dotyczy to także przypadku, gdy dany dowód może prowadzić do podważenia wiarygodności innych dowodów. Obowiązkiem sądu jest ocena, w jakim zakresie przeprowadzane na rozprawie głównej dowody mają znaczenie dla poszczególnych spraw karnych rozpoznawanych łącznie w jednym postępowaniu (w rozumieniu funkcjonalnym) i czuwanie nad tym, by owo rozpoznawanie dokonywane było przy spełnieniu warunków wynikających m.in. z treści art. 80. Wówczas więc, gdyby przeprowadzenie danego dowodu miało znaczenie choćby pośrednie dla spraw karnych różnych oskarżonych, konieczna byłaby obecność obrońcy tego z nich, który byłby pozbawiony wolności. Sankcją za naruszenie warunków rozpoznania sprawy karnej określonych w art. 80 k.p.k. jest bezwzględny obowiązek uchylenia przez sąd odwoławczy orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym do takiego naruszenia doszło (art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.). Wymaga to jednak ustalenia, że naruszenie to faktycznie miało miejsce, a więc, że mimo braku obecności obrońcy oskarżonego pozbawionego wolności sąd okręgowy rozpoznał, choćby pośrednio sprawę karną także tego oskarżonego. Nie jest więc wystarczające ustalenie, że na danej rozprawie mogło potencjalnie jedynie dojść do rozpoznania takiej sprawy.

Mając na względzie powyższą wykładnię art. 80 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. należało stwierdzić, że na rozprawie przed Sądem Okręgowym w Ł. w dniu 29 czerwca 2010 r. nie doszło do rozpoznania sprawy Piotra B. Jakkolwiek zeznania słuchanych na tej rozprawie świadków potencjalnie mogły mieć znaczenie dla oceny wiarygodności wyjaśnień Rafała D., które z kolei miały istotne znaczenie w perspektywie przypisania odpowiedzialności karnej Piotrowi B., to faktycznie na rozprawie w dniu 29 czerwca 2010 r. do złożenia zeznań zawierających tego typu informacje nie doszło. Charakterystyczne jest także, że również w treści kasacji obrońcy Piotra B. nie wskazano, które konkretnie

skomplikowanych wypadkach pomocne mogą być opinie biegłych – socjologów moralności i obyczajowości (A. Gaberle, *Dowody w sądowym procesie karnym*, Kraków 2007, s.173 i wskazane tam orzeczenia). Tak więc oczekiwanie skarżącego, wyrażone w treści zarzutu ujętego w pkt III kasacji, nie może dowodzić rażącego naruszenia prawa procesowego. Zarzut zawarty w pkt IV w kontekście uwag poczynionych powyżej musi być oceniony jako niezasadny, nawet od strony formalnoprawnej. W sytuacji, gdy skarżący kwestionował w apelacji, a także czynił to w kasacji (zarzut w pkt II i III), że nie ustalono, aby silne wzburzenie przyjęte przez sąd I instancji było usprawiedliwione okolicznościami, to nie można zarzucać naruszenia prawa materialnego, w postaci obrazy art. 148 § 4 k.k.

Po tych uwagach ustosunkować się należy do zarzutu zawartego w pkt I. Jest niewątpliwe, że skoro sąd odwoławczy dostrzegł w uzasadnieniu apelacji tę argumentację, która wskazywała na istnienie uchybienia w postaci braku pouczenia oskarżonej o prawie do milczenia w trakcie czynności wizji lokalnej (str.14-15 apelacji), to winien do tej argumentacji odnieść się w sposób zgodny z regułami określonymi w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Jest bowiem niesporne, że także uchybienia, które zostały wytknięte w uzasadnieniu apelacji muszą być traktowane jako zarzuty kierowane pod adresem rozstrzygnięcia sądu I instancji, nawet wówczas, gdy od strony formalnej nie mieszczą się one w formule zarzutów *in extenso* postawionych w *petitum* apelacji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 marca 2001 r., III KKN 596/00, Lex nr 51948; z dnia 6 lutego 2007 r., III KK 316/06, Lex nr 231947). W apelacji jej autor zarzucił sądowi I instancji, że pomimo otrzymania druku pouczenia określonego w art. 300 k.p.k., oskarżona winna zostać pouczona zgodnie z treścią art. 175 § 1 k.p.k. o prawie do milczenia także w trakcie wizji lokalnej, a tego obowiązku organy procesowe nie wykonały. Dalej wywodził, że uchybienie to winno skutkować niemożnością przyjęcia negatywnych skutków procesowych dla oskarżonej, a te zaistniały, skoro na podstawie wyjaśnień oskarżonej złożonych właśnie w trakcie wizji lokalnej oraz obrazu wówczas zarejestrowanego, biegli z zakresu medycyny sądowej oraz rekonstrukcji kryminalistycznej zdarzenia odrzucili te wyjaśnienia oskarżonej, które wskazywały na inny przebieg zdarzenia, w następstwie którego doszło do śmierci pokrzywdzonego. Trudno nie zauważyć, że wywód ten w tym zakresie był jasny, a zarysowana w sferze argumentacyjnej konstrukcja wymagała rzetelnej odpowiedzi, zwłaszcza w układzie, w którym sąd I instancji stwierdził, iż nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonej właśnie z uwagi na treść opinii biegłych, a biegli posłużyli się także materiałem z przebiegu wizji lokalnej (str. 20-23 uzasadnienia wyroku). Tymczasem w uzasadnieniu wyroku sąd odwoławczy stwierdził jedynie tyle, że pouczenie o prawach i obowiązkach wynikających z art. 74 k.p.k. – widniejące w protokole z wizji lokalnej – nie wywarło istotnego wpływu na jej sytuację procesową. Podniósł także, że w przeddzień oraz tego samego dnia była ona przesłuchiwana jako podejrzana i została prawidłowo pouczona o swoich prawach. Zabrakło więc w ogóle odniesienia się do kwestii, czy brak pouczenia o prawie z art. 175 § 1 k.p.k. w protokole wizji stanowił naruszenie prawa procesowego, a obowiązku z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. nie mogło zastąpić ustosunkowanie się do pouczenia o treści art. 74 k.p.k., albowiem przecież w apelacji chodziło skarżącemu o brak pouczenia o prawie do milczenia w trakcie wizji lokalnej, w sytuacji, gdy oskarżona nie posiadała obrońcy i mogła nie dostrzegać, iż w ramach uprawnienia z art. 74 § 1 k.p.k. może ona także odmówić składania wyjaśnień. Można przy tym odnieść wrażenie, że sąd odwoławczy co do zasady zaakceptował tezę obrońcy, iż podejrzany winien być pouczony przy każdym przesłuchaniu o prawie określonym treścią art. 175 § 1 k.p.k., skoro wskazał on, iż zarówno w przeddzień eksperymentu, jak i w tym dniu (w czasie innego przesłuchania podejrzanej – uw. SN) podejrzana została prawidłowo pouczona o swoich prawach (str. 10 uzasadnienia wyroku – podkr. SN). Przypomnieć zatem należy, że podejrzana przed pierwszym przesłuchaniem w charakterze podejrzanej (w dniu 22

kwietnia 2009 r.) otrzymała druk pouczenia o jej prawach (art. 300 k.p.k.), a pomimo tego zarówno w czasie czynności przesłuchania tego dnia (k. 49), jak i dnia następnego (przesłuchanie w dniu 23 kwietnia 2009 r. o godz. 16.11 - k. 84), w treści protokołu przesłuchania każdorazowo wpisywano pouczenie o prawie z art. 175 § 1 k.p.k. i czyniono to w formie normalnego pouczenia, a więc bez wykorzystywania zapisów formularza. Skoro więc sąd odwoławczy uznał, że taki sposób pouczenia – a więc każdorazowe pouczanie, pomimo wręczenia druku, o którym mowa w art. 300 k.p.k. (a który to druk zawiera pouczenie także o treści art. 175 § 1 k.p.k.) – był prawidłowy, to winien wskazać, czy brak takiego pouczenia w treści protokołu z wizji lokalnej jest naruszeniem przepisu art. 175 § 1 in fine k.p.k. czy też jednak nie, i w zależności od tego ustalenia, ustosunkować się do argumentacji skarżącego, czy protokół ten mógł stanowić przedmiot ocen biegłych. Dodatkowo podkreślić należy, że kwestia sposobu stosowania normy określonej treścią art. 175 § 1 k.p.k. nie jest, jak się wydaje, jednoznaczna, co tym bardziej wymagało określonego ustosunkowania się. Jedynie sygnalizując ten problem wskazać należy, że pomimo regulacji zawartej w art. 300 k.p.k. w doktrynie i piśmiennictwie można znaleźć wypowiedzi, które wskazują, iż obowiązek pouczenia o prawie do odmowy składania wyjaśnień winien być realizowany przy kolejnych przesłuchaniach (zob. np. L.K.Paprzycki, *Komentarz do KPK, Lex/el, teza 1 oraz 4 do art. 175*; A. Tęcza - Paciorek, *Prawo do milczenia i jego gwarancje, w: Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym, Lex/el, pkt.5.7 i przywołane tam stanowisko R. Kmieciaka*), co przy braku wypowiedzi w tym przedmiocie Sądu Najwyższego (w dostępnym powszechnie orzecznictwie można znaleźć jedynie odmienny pogląd SA w Katowicach z dnia 29 marca 2012 r., II AKa 59/12, Lex nr 1171021), wymagało ustosunkowania się wprost do tej kwestii. Oczywiście skoro przedmiotem zarzutu kasacyjnego nie jest treść odpowiedzi sądu odwoławczego w tej kwestii, ale jej brak, to nie ma również przesłanki procesowej do wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Dostrzegając zatem, że rację ma skarżący co do tego, iż w tym zakresie doszło do rażącej obrazy wskazanych przepisów procesowych, należało ustalić, czy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku sądu odwoławczego, albowiem tylko wówczas należałoby kasację uwzględnić.

Kontrolując w tym obszarze zarzut kasacji, stwierdzić należy, iż nie jest prawdą, aby ustalenia obu biegłych oparte były tylko na protokole z wizji lokalnej, a więc na treści wyjaśnień wówczas złożonych przez podejrzaną. Nota bene wyjaśnień wówczas złożonych sąd I instancji nie potraktował jako wyjaśnień podejrzaną, skoro nie odczytał ich treści w trybie z art. 389 § 1 k.p.k. (jak wszystkie pozostałe; zob. również str. 4 uzasadnienie wyroku), a treść tej czynności wprowadził do procesu w fazie po złożeniu już wyjaśnień przez oskarżoną (odtworzenie nagrania k. 643 v i ujawnienie protokołu i stenogramu poprzez odczytanie – k. 782). Z treści obu opinii biegłych, tj. opinii biegłej M. B. (k. 753-757 oraz sporządzony przez nią protokół oględzin zwłok – k. 341-350), jak też opinii prof. B. B. (k. 849-854 oraz k. 881-883) wynika, że wnioski końcowe tych biegłych uzasadnione były treścią całego materiału dowodowego, a zatem oględzinami zwłok i stwierdzonym wówczas przebiegiem i kierunkiem kanału rany klutej, a także pozostałymi wyjaśnieniami oskarżonej (złożonymi m.in. na k. 49 i nast. oraz k. 90 i nast.). Istotne jest i to, że oskarżona w pierwszych dwóch wyjaśnieniach, a więc tych które miały miejsce przed udziałem w wizji, opisywała te same okoliczności w jakich doszło do zadania rany nożem, który trzymała w ręce. Opis ten nie zmienił się w czasie wyjaśnień złożonych w trakcie wizji lokalnej, a jedynie „uplastycznił się” w formule demonstracji przebiegu tego zachowania. Z tego też powodu obraz nagrany w czasie tej czynności był dla biegłych czytelnym polem dla prezentowanych twierdzeń, ale nie oznacza to, iż tylko wyjaśnienia wówczas złożone stały się podstawą wysuwanych przez biegłych twierdzeń i wniosków. Wyraźnie na to wskazywał biegły B. M. w opinii na k. 853: „Taki obraz stoi w

sprzeczności z wyjaśnieniami oskarżonej, a także z przebiegiem eksperymentu procesowego z jej udziałem”. Dla wykazania fałszywości tej tezy wystarczy zapoznać się z treścią wyjaśnień złożonych przez oskarżoną w dniach 22 i 23 kwietnia 2009 r. (protokół z godz. 16.11) oraz stenogramem z wizji (k. 227-236), a przede wszystkim z protokołem oględzin zwłok (k. 341-350) oraz opiniami biegłych. Na te okoliczności wskazywał również sąd odwoławczy (str. 13 uzasadnienia).

Skoro zatem treść obu opinii biegłych nie została oparta jedynie na wyjaśnieniach z kwestionowanej wizji, ale przede wszystkim na wyjaśnieniach skazanej co do których skarżący nie zgłosił żadnych zastrzeżeń, a także na podstawie protokołu z oględzin zwłok pokrzywdzonego, to nie można uznać, aby opisane wyżej uchybienie procesowe mogło mieć istotny wpływ na treść zapadłego prawomocnego wyroku. To zaś skutkować musi oddaleniem wniesionej kasacji. Z tych powodów orzeczono jak w postanowieniu”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.3. Zakres wzruszenia wyroku przez Sąd Najwyższy w sprawie o wykroczenie.

przepisy: art. 103 § 4 k.p.s.w., art. 109 § 2 k.p.s.w., art. 112 k.p.s.w., art. 447 § 2 k.p.k.

hasła: kasacja; postępowanie w sprawach o wykroczenie

Wyrok z dnia 30 stycznia 2013 r., II KK 347/13

Teza:

Skoro w sprawie o wykroczenie dopuszczalne jest zaskarżenie kasacją prawomocnego wyroku jedynie w części dotyczącej kary, a nie środka karnego (art. 112 k.p.w. w zw. z art. 103 § 4 k.p.w.), to Sądowi Najwyższemu co do zasady nie wolno ze względu na granice określone w art. 536 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. objąć wzruszeniem również orzeczenia o środku karnym – i to mimo domniemania z art. 447 § 2 k.p.k. znajdującego odpowiednie zastosowanie przy rozpoznawaniu kasacji (art. 109 § 2 k.p.w. w zw. z art. 112 k.p.w.).

Z uzasadnienia:

„Kasacja zasługiwała w całości na uwzględnienie na posiedzeniu bez udziału stron jako oczywiście zasadna (art. 112 k.p.w. w zw. z art. 535 § 5 k.p.k.).

Już samo zestawienie sankcji przewidzianych w art. 87 § 1 k.w. (areszt lub grzywna nie niższa niż 50 zł), nie mówiąc już o zagrożeniu ustawowym z art. 94 § 1 k.w. (grzywna), z karą wymierzoną obwinionemu, a więc karą ograniczenia wolności, ukazuje w sposób ewidentny zasadność podniesionego w kasacji zarzutu. Dodać warto, że nawet w razie przyjęcia czysto teoretycznego założenia, iż w niniejszej sprawie Sąd zamierzał sięgnąć po instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary (art. 39 § 2 k.w.), to i tak nie było dopuszczalne wymierzenie obwinionemu kary ograniczenia wolności, jako kary surowszej od grzywny (zob. wyrok SN z 7 kwietnia 2006 r., III KK 97/06, OSNKW 2006, z. 6, poz. 63).

O ile jednak zasadność zarzutu kasacyjnego rzuciła się w oczy i wystarczające były jedynie skrótkowe w tej mierze wywody, o tyle nieco więcej uwagi wypadało poświęcić zagadnieniu horyzontalnej prawomocności orzeczenia, łączącej się z zakresem jego zaskarżenia. Rozpocząć należało od konstatacji, że zgodnie z art. 112 k.p.w. w postępowaniu w przedmiocie kasacji stosuje się odpowiednio przepisy działu X Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a więc i art. 103 § 4 k.p.w., według którego orze-

czenie można zaskarżyć w całości lub części. W treści kasacji, czyli w jej części wstępnej i części motywacyjnej, brak jakiegokolwiek sformułowania, które pozwalałoby powątpiewać, że autor kasacji zaskarżył wyrok nakazowy wyłącznie w części dotyczącej orzeczenia o karze ograniczenia wolności, a nie w zakresie całej reakcji na wykroczenie, to jest rozstrzygnięcia zarówno o karze, jako i o środku karnym. W przekonaniu Sądu Najwyższego, takie „punktowe” zakwestionowanie orzeczenia zapadłego w stosunku do Grzegorza Sylwestra S. było w pełni prawnie dozwolone. Podkreślić trzeba, że we wspomnianym już art. 103 § 4 k.p.w., którego odpowiednikiem jest art. 425 § 2 zd. 1 k.p.k., ustawodawca nie wyodrębnił tej części, która może być zaskarżona. Skoro tak, to w myśl reguły lege non distinguente, która zabrania interpretatorowi wprowadzania rozróżnień tam, gdzie ich nie wprowadził ustawodawca, przez „część” orzeczenia należy rozumieć każdy dający się wydzielić jego fragment. Nic zatem nie sprzeciwiało się zaatakowaniu wyroku nakazowego jedynie w części dotyczącej orzeczenia o karze. Co prawda rozstrzygnięcie w zakresie kary i środka karnego stanowi pewną całość wzajemnie powiązaną, niemniej w realiach rozpatrywanej sprawy nie aż tak silnie, aby wzruszenie tylko jednego z elementów orzeczenia można było uznać za postąpienie niewłaściwe i nieracjonalne.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należało stwierdzić: skoro w sprawie o wykroczenie dopuszczalne jest zaskarżenie kasacją prawomocnego wyroku jedynie w części dotyczącej kary, a nie środka karnego (art. 112 k.p.w. w zw. z art. 103 § 4 k.p.w.), to Sądowi Najwyższemu co do zasady nie wolno ze względu na granice określone w art. 536 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. objąć wzruszeniem również orzeczenia o środku karnym – i to mimo domniemania z art. 447 § 2 k.p.k. znajdującego odpowiednie zastosowanie przy rozpoznawaniu kasacji (art. 109 § 2 k.p.w. w zw. z art. 112 k.p.w.)”

┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘

1.2.4. „Uzupełnienie” kasacji niedopuszczalnej z mocy ustawy przez powołanie bezwzględnych przyczyn odwoławczych, po terminie do wniesienia kasacji.

przepisy: art. 524 § 1 k.p.k.
hasła: kasacja

Postanowienie z dnia 30 stycznia 2014 r., II KK 367/13

Teza:

Strona, wnosząc kasację niedopuszczalną z mocy ustawy, nie może jej konwalidować po upływie terminu do jej wniesienia, nawet w sytuacji formalnego powołania bezwzględnych przyczyn odwoławczych.

Z uzasadnienia:

„Kasację w niniejszej sprawie należało pozostawić bez rozpoznania. Na pełną akceptację zasługiwało stanowisko prokuratora zawarte w odpowiedzi na tę skargę.

Zgodnie z art. 531 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy pozostawia kasację bez rozpoznania między innymi, jeżeli nie odpowiada ona przepisom wymienionym w art. 530 § 2 k.p.k. (chodzi tutaj o art. 120 § 2 k.p.k., art. 429 § 1 k.p.k. oraz o art. 523 § 1 k.p.k.). Zgodnie z art. 523 § 2 i 4 k.p.k., kasacja wniesiona na korzyść oskarżonego, któremu nie została wymierzona bezwzględna kara pozbawienia wolności, oparta może być jedynie na uchybieniach wymienionych w art. 439 k.p.k. W przeciwnym wypadku jest ona niedopuszczalna z mocy ustawy, co z uwagi na treść art. 429 § 1 k.p.k. uniemożliwia jej merytoryczne rozpoznanie. W niniejszej sprawie skarżący oparł swoją kasację na tak zwanych względnych powodach odwoławczych spoza katalogu zawartego w art. 439 k.p.k. Trudno w tej

skardze było doszukać się jakichkolwiek zarówno formalnych, jak i merytorycznych treści, chociażby pośrednich, dotyczących bezwzględnych przyczyn odwoławczych.

Argumentacja pisma procesowego z dnia 27 grudnia 2013 r., jakoby z treści kasacji „bez wątpienia” wynikało, że jej „oczywistą podstawą” było brzmienie art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 1 i 11 k.p.k., okazała się kompletnie chybiona, a wręcz absurdalna. Skarżący powołał przy tym wykluczające się przepisy, albowiem w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. wyraźnie jest mowa o wymierzeniu w sprawie kary, środka karnego lub środka zabezpieczającego nieznanym ustawie, a art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. dotyczy w ogóle zaistnienia czynu karalnego. Skarżący w żaden sposób nie sprecyzował także przy tym, powołując art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., jaka to miałaby zachodzić „inna” przyczyna skutkująca umorzeniem postępowania. Poza tym skarżący w treści tego pisma procesowego, doszukując się arbitralnie uchybień z art. 439 k.p.k., de facto odnosi się wprost do względnych przyczyn odwoławczych, nie zadając sobie nawet trudu podjęcia próby wykazania bezwzględnego powodu odwoławczego, który miał wynikać w sposób oczywisty z treści kasacji. Z uwagi na treść art. 524 § 1 k.p.k., który określa termin wniesienia kasacji przez stronę, nawet gdyby teoretycznie uznać wywody zawarte w piśmie procesowym z dnia 27 grudnia 2013 r. za kolejny zarzut, nie mógł on zostać rozpoznany z uwagi na przekroczenie terminu do wniesienia tej skargi; strona wnosząc skargę niedopuszczalną w mocy ustawy nie może bowiem jej konwalidować po upływie terminu do jej wniesienia, nawet w sytuacji formalnego powołania wtedy bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Mając to na względzie, kasacja pozostawiona została bez rozpoznania (art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k.)”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.5. Utrata mocy wyroku łącznego.

przepisy: art. 575 § 2 k.p.k.
hasła: Wyrok łączny

Postanowienie z dnia 15 stycznia 2014 r., III KK 322/13

Teza:

Z punktu widzenia skutków – o jakich mowa w art. 575 § 2 k.p.k. – relewantne znaczenie mają takie modyfikacje wyroków jednostkowych objętych wyrokiem łącznym, które są wyrazem odmiennych ocen prawnych lub ustaleń faktycznych dokonanych przez sądy odwoławcze lub sąd kasacyjny w orzeczeniach zmieniających lub uchylających, bądź też wynikają z uwzględnienia w drodze stosownych procedur – materialno-prawnego lub procesowego oddziaływania nowych okoliczności faktycznych lub zmian przepisów albo aktów abolicji, łaski i amnestii, które to okoliczności lub zmiany prawa albo decyzje – nastąpiły po wydaniu wyroku ulegającego zmianie.

Z uzasadnienia:

„Zarówno zarzut podniesiony w kasacji, jak i sformułowany w niej wniosek – nie okazały się zasadne i nie mogły zostać uwzględnione, choć oczywiście zgodzić się trzeba z Autorem skargi co do tego, że orzeczenie w przedmiocie wyroku łącznego wobec Jacka G. było i pozostaje dotknięte rażąco naruszeniami prawa materialnego i procesowego. Niesporne jest bowiem, że wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. sygn. akt (...) zawierał oczywistą omyłkę pisarską w zakresie daty czynu opisanego w pkt II, a w związku z zastosowaniem instytucji ciągu przestępstw z art. 91 k.k. – jej skutki objęły

także czyn opisany w pkt III. Konieczność jej usunięcia sygnalizował już Sąd Okręgowy w L. w pisemnych motywach wyroku z dnia 28 czerwca 2006 r. sygn. akt (...) (k. – 1173). Najwyraźniej jednak z uzasadnieniem tym nie zapoznał się ani Sąd Rejonowy w O. ani później orzekający Sąd Okręgowy w L., skoro nie tylko nie dokonano stosownego sprostowania, ale wydano wyrok łączny, w którym wyraźnie i jednoznacznie orzeczono o braku podstaw prawnych do połączenia kar wymierzonych za czyny opisane w pkt II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie sygn. akt (...). Jednak, w tej sytuacji, to nie postanowienia Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego w L. w sprawie (...) rażąco naruszają prawo, skoro powołują się na przeszkodę procesową w postaci powagi rzeczy osądzonej. Tym rażącym uchybieniem dotknięty jest natomiast wyrok łączny Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2007 r. sygn. akt (...). Zatem, wobec oczywistej wadliwości wynikającej z naruszenia art. 85 k.k. – to właśnie ten wyrok wymaga stosownej korekty. Od początku bowiem wyrażał on błędny pogląd o braku warunków do połączenia kary orzeczonej za czyny opisane w punktach II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie sygn. akt (...), który to błąd był wynikiem braku dostrzeżenia oczywistej omyłki pisarskiej w opisie jednego z tych czynów. Jednak ten błędny pogląd został zawarty w orzeczeniu, które uzyskało walor prawomocności i nie zostało dotychczas wzruszone w drodze przewidzianej przez prawo procesowe. Oczywiście prawomocność orzeczeń w odniesieniu do wyroków łącznych musi uwzględniać regulację zawartą w art. 575 § 2 k.p.k., która ex lege przewiduje utratę mocy obowiązującej wyroku łącznego w wypadku uchylenia lub zmiany jednego z wyroków wchodzących w skład takiego wyroku. Na gruncie obowiązującej procedury karnej ustawodawca niejednokrotnie posługuje się określeniem „zmiany” lub „uchylenia” orzeczenia, ale nie ulega wątpliwości, że każdorazowo dotyczy to sytuacji, gdy chodzi mu o dokonywaną w drodze kontroli instancyjnej lub nadzwyczajnej ingerencję w treść pierwotnego rozstrzygnięcia (np. art. 437 § 1 i 2 k.p.k., art. 438 k.p.k., art. 456 k.p.k., art. 537 § 1 k.p.k., art. 547 § 2 k.p.k.). Do tej samej kategorii orzecznictwo zalicza również modyfikacje wyroku jednostkowego nawet już prawomocnego – wynikające z nowych okoliczności faktycznych lub prawnych, zaistniałych już po wydaniu tego wyroku, które z mocy prawa lub w drodze zastosowania szczególnych procedur doprowadzają do odmiennego ukształtowania jego pierwotnej treści. Należą do nich np. spełnienie przesłanek materialno-prawnych prowadzących do odwołania warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności albo złagodzenie kary wynikające z wejścia w życie przepisów amnestyjnych lub zastosowania prawa łaski. W tym kontekście przywołać trzeba też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2013 r. III KK 203/13 (LEX nr 1350556), w którym podkreślono, że ta „zmiana, o której mowa w przepisie art. 575 § 2 k.p.k., niwecząca z mocy prawa wyrok łączny, wystąpi zawsze wówczas, gdy w wyniku określonej konfiguracji procesowej zmianie ulegną rozstrzygnięcia co do kary, czy środków karnych, zawarte w choćby jednym z podlegających łączeniu wyroków jednostkowych. Zmiana wyroku w rozumieniu art. 575 § 2 k.p.k. obejmuje zatem z pewnością także takie modyfikacje zawartych w tym wyroku rozstrzygnięć o karze (środku karnym), dokonane na podstawie przepisów obowiązującego prawa materialnego, procesowego czy wykonawczego, w określonym układzie procesowym, które sprawiają, iż treść owego podlegającego łączeniu wyroku jednostkowego jest odmienna w stosunku do stanu istniejącego w momencie wydawania wyroku łącznego, który i ten wyrok jednostkowy obejmował”. Na uwagę zasługuje w tej wypowiedzi położenie nacisku na to, że przy „zmianie” wyroku w tym rozumieniu o jakim mowa w przedmiotowym przepisie, chodzi o ingerencję w treść orzeczenia, a nie o jego formę.

Generalnie można więc powiedzieć, że z punktu widzenia skutków – o jakich mowa w art. 575 § 2 k.p.k. – relewantne znaczenie mają takie modyfikacje wyroków jednostkowych objętych wyrokiem łącznym, które są wyrazem odmiennych ocen prawnych lub ustaleń faktycznych dokonanych przez sądy odwoławcze lub sąd kasacyjny w orzecz-

niach zmieniających lub uchylających, bądź też wynikają z uwzględnienia w drodze stosownych procedur – materialno-prawnego lub procesowego oddziaływania nowych okoliczności faktycznych lub zmian przepisów albo aktów abolicji, łaski i amnestii, które to okoliczności lub zmiany prawa albo decyzje – nastąpiły po wydaniu wyroku ulegającego zmianie. Do tej kategorii w żaden sposób nie należą postanowienia o sprostowaniu wyroków jednostkowych, które były przedmiotem orzekania w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Istotą sprostowania nie jest przecież zmiana pierwotnej treści wyroku, ale właśnie przywrócenie mu takiej postaci jaką powinien mieć od początku – i miał ją w przekonaniu organu wydającego orzeczenie. Ingerencja odbywająca się w oparciu o przepis art. 105 k.p.k. odnosi się zatem do wadliwej formy orzeczenia i w żaden sposób nie dotyczy jego merytorycznej treści. Tymczasem, to właśnie merytoryczna treść wyroków objętych postępowaniem w przedmiocie wyroku łącznego decyduje o tym, czy spełnione są warunki połączenia kar wynikające z art. 85 k.k. Nie można było zatem podzielić poglądu Autora kasacji, sprowadzającego się do twierdzenia, że samo sprostowanie wyroku jednostkowego jest taką zmianą, która wywołuje skutki przewidziane w art. 575 § 2 k.p.k., tj. ex lege prowadzi do utraty mocy obowiązującej dotychczasowego wyroku łącznego. Po sprostowaniu dokonany postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 16 sierpnia 2011 r., wyrok tego Sądu w sprawie (...) przyjął taką postać, jaką powinien mieć w dacie orzekania i jaką zapewne miał w przekonaniu Sądu, skoro w odniesieniu do czynów opisanych w pkt II i III wyroku, zastosowano instytucję przewidzianą w art. 91 k.k. Nie doszło natomiast do jego „zmiany” w rozumieniu przepisu art. 575 § 2 k.p.k. Wprawdzie w postanowieniu z dnia 4 lipca 2012 r. III KO 47/12 Sąd Najwyższy wskazał, że „wydanie lub nawet samo ujawnienie się nowego jednostkowego wyroku skazującego może spowodować powstanie potrzeby rozważenia na nowo okoliczności decydujących o tym, które z dotychczas połączonych wyroków, odpowiadają ustawowym warunkom łączenia – stosownie do dyrektyw sformułowanych w tym zakresie przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 25 lutego 2005 r. I KZP 36/04 (OSNKW 2005, z. 2, poz. 13)”, ale jednocześnie podkreślono, że „badaniem sprawy z punktu widzenia prawidłowego stwierdzenia warunków do połączenia kar wymierzonych za poszczególne czyny jednostkowe, poprawnego ustalenia dat tych czynów i wyroków, którymi przypisano ich popełnienie oraz prawidłowego określenia wymierzonych kar podlegających (lub nie podlegających) połączeniu - Sąd Najwyższy może zajmować się jedynie w drodze ewentualnej kontroli kasacyjnej. W tej sprawie to postępowanie nie zostało uruchomione przez strony w terminie przewidzianym przez prawo, zatem obecnie może to nastąpić jedynie z inicjatywy podmiotów wymienionych w art. 521 k.p.k. Zwłaszcza, że okoliczność wskazywana przez skazanego, tj. błędne przyjęcie przez Sąd Okręgowy w L. w wyroku z dnia 5 listopada 2007 r. sygn. akt (...), iż skazania za czyny opisane w pktach II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. sygn. akt (...) (zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 28 czerwca 2006 r. sygn. (...)) nie spełniają warunków do objęcia wyrokiem łącznym i podlegają odrębnemu wykonaniu, może mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie i znacząco wpłynąć na sytuację skazanego”. Tymczasem, w istniejących w niniejszej sprawie realiach nie doszło ani do wydania nowego wyroku ani do ujawnienia innego jednostkowego wyroku – pominiętego w ówczesnym postępowaniu, a zarazem – wpływającego na treść wyroku łącznego. Trudno mówić o ujawnieniu się jednostkowego skazania, którego nie połączono z innymi, jeżeli in concreto w wyroku łącznym Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2007 r. sygn. akt (...) nie tylko nie pominięto czynów z pkt II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. w sprawie (...), ale rozstrzygnięto o nich uznając, że nie spełniają warunków określonych w art. 85 k.k. Orzeczenie o umorzeniu postępowania w tej części zawarto w pkt II wyroku łącznego i wobec braku zaskarżenia go w tej części oraz zaniechania rozszerzenia kontroli odwoławczej w trybie art. 440 k.p.k. przez Sąd Apelacyjny rozpoznający środek odwoławczy wniesiony przez obrońcę – uzyskało ono walor prawomocności.

Tym samym, nadal pozostaje w mocy błędny pogląd wyrażony w wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2007 r. sygn. akt (...) i będące jego konsekwencją prawomocne rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania w części dotyczącej czynów opisanych w pkt II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie sygn. akt (...).

Zatem, analizując obecnie możliwość wydania nowego wyroku łącznego uwzględniającego fakt sprostowania wspomnianego wyroku, Sąd Okręgowy w L. w postanowieniu z dnia 28 stycznia 2013 r. sygn. akt (...) oraz Sąd Apelacyjny w L. w postanowieniu z dnia 6 marca 2013 r. sygn. (...), trafnie uznały, że nadal nie została usunięta przeszkoda procesowa w postaci rozstrzygnięcia zawartego w pkt II wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2007 r. sygn. akt (...) i właśnie to orzeczenie powinno stać się przedmiotem nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Tymczasem, taka właśnie, tj. nadzwyczajna, droga zaskarżenia w/w wyroku łącznego wydane go z rażącym naruszeniem prawa – nie została dotychczas uruchomiona.

W tej sprawie już sama konfiguracja czynów opisanych w pkt II i III wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie sygn. akt (...), połączonych w ciąg przestępstw, nakazywała zwrócić baczniejszą uwagę na daty ich popełnienia, co pozwoliłoby stwierdzić istnienie podstaw prawnych do objęcia ich wyrokiem łącznym – po wykonaniu czynności przewidzianych w art. 105 k.p.k. Umorzenie postępowania w tej części nastąpiło więc wbrew wyraźnej dyrektywie ustawowej zawartej w art. 85 k.k. Jednak, jak już wyżej powiedziano, tym uchybieniem są dotknięte orzeczenia, które zapadły w toku postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w L. o sygn. akt (...). Natomiast skarżący nie wykazał, aby w wyniku podjętego z urzędu postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w L. sygn. akt (...), zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w L. z dnia 6 marca 2013 r. sygn. (...), doszło do naruszenia przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 575 § 2 k.p.k., bądź też art. 572 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., jak również art. 85 k.k. Kontrola kasacyjna nie potwierdziła zasadności zarzutu obrazy wspomnianych przepisów prawa procesowego i materialnego. Stanowisko zaprezentowane przez sądy orzekające w toku obecnego postępowania jest wyrazem poglądu prawnego dotyczącego prawomocności rozstrzygnięć zawartych w wyroku łącznym, przedstawionego wraz ze stosownym uzasadnieniem i jednoczesnym wskazaniem prawnych środków zakwestionowania wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 listopada 2007 r. sygn. akt (...), co do którego wadliwości, także podzielono przekonanie Autora kasacji. Jednak, dla osiągnięcia zamierzonego efektu, jej przedmiotem należało uczynić właśnie to ostatnie orzeczenie.

Z tego też względu kasacja w tej sprawie – w tym kształcie i z tak określonym przedmiotem zaskarżenia – nie mogła zostać uwzględniona i podlegała oddaleniu. Nie stoi to jednak na przeszkodzie wniesieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia skierowanego w odniesieniu do tego orzeczenia, które jest dotknięte rzeczywistym uchybieniem.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.6. Pojęcie pokrzywdzonego w rozumieniu art. 46 § 2 k.k.

przepisy: art. 49 k.p.k.; art. 46 § 2 k.k.

hasła: Pokrzywdzony; Obowiązek naprawienia szkody

Wyrok z dnia 30 stycznia 2014 r., III KK 349/13

Teza:

1. Pokrzywdzonym w rozumieniu art. 46 § 2 k.k. jest osoba, o której mowa w art. 49 § 1 k.p.k.
2. Osoba najbliższa dla pokrzywdzonego nie jest pokrzywdzonym w rozumieniu art. 46 § 2 k.k.
3. Nawiazka, o której mowa w art. art. 46 § 2 k.k. może być orzeczona jedynie na rzecz pokrzywdzonego, a nie na rzecz innych osób.

Z uzasadnienia:

„Trafny jest tylko zarzut nierozpoznania zarzutu apelacyjnego dotyczącego bezpodstawnego zastosowania przez Sąd I instancji art. 46 § 2 k.k. oraz - zarzut rażącego naruszenia tego przepisu, również przez Sąd odwoławczy. W myśl art. 49 § 1 k.p.k., pokrzywdzonym jest osoba fizyczna (lub prawna), której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Określenie „pokrzywdzony” ma identyczne znaczenie na gruncie prawa karnego materialnego. Dlatego pokrzywdzonym w rozumieniu art. 46 § 2 k.k. jest osoba, o której mowa w art. 49 § 1 k.p.k. Nie są więc pokrzywdzonymi bliscy tej osoby. Wedle art. 46 § 2 k.k. sąd zamiast obowiązku określonego w § 1 może orzec na rzecz pokrzywdzonego (a więc nie na rzecz innych osób) nawiazkę. Inaczej mówiąc, beneficjentem tego środka karnego, który wobec oskarżonego spełnia funkcję represyjną, może być tylko pokrzywdzony (zob. też wyrok z dnia 1 października 2010 r., IV KK 46/10 – OSNKW-R 2010, poz. 1870, lex 653734, T. Grzegorzczuk: Zobowiązanie sprawcy przestępstwa do naprawienia szkody lub uiszczenia nawiazki w trybie art. 46 k.k., PS 2009, z. 1, s. 57 – 58). Rozważania Sądu odwoławczego ograniczyły się do wykładni art. 46 § 1 k.k., zaś ominęły zarzut apelacyjny odwołujący się do jednoznacznego brzmienia i znaczenia art. 46 § 2 k.k., na podstawie którego Sąd I instancji orzekł nawiazkę na rzecz ojca pokrzywdzonej. Sąd ten nie orzekał zatem na innej podstawie, w szczególności art. 446 § 4 k.c. Sąd rozpoznawał wniosek prokuratora złożony przed rozpoczęciem przewodu sądowego, o zasądzenie nawiazki w trybie art. 46 § 2 k.k. na rzecz oskarżyciela posiłkowego (k. 242 v.), czyli ojca pokrzywdzonej, a nie powództwo o zadośćuczynienie wytoczone na podstawie art. 446 § 4 k.c. na rzecz tego podmiotu, do czego prokurator byłby uprawniony w myśl art. 64 k.p.k. Wniosek i pozew, o których mowa wyżej, to odmienne formy, podstawy i osoby uprawnione do żądań majątkowych od oskarżonego. Z przytoczonych względów (przy kierunku zaskarżenia) należało wydać orzeczenie kasacyjne w odniesieniu do zakwestionowanego rozstrzygnięcia”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

- 1.2.7. **Sposób określenia wartości skradzionej, nowej rzeczy ruchomej; ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu jako należąca do ustaleń faktycznych.**

przepisy: art. 278 § 1 k.k..
 hasła: Kradzież; Kasacja

Postanowienie z dnia 22 stycznia 2014 r., III KK 465/13

Teza:

1. W razie dokonania kradzieży nowego towaru, wystawionego w sklepie do sprzedaży i opatrzonego ceną określoną przez sprzedającego, to uwidocznioma w ten sposób cena określa wartość towaru nie tylko dla kupującego.
2. Ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu należy do kręgu ustaleń faktycznych i jako taka nie podlega kontroli na etapie postępowania kasacyjnego.

Z uzasadnienia:

„Kasacja obrońcy skazanego Mirosława F. okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym o jakim mowa w przepisie art. 535 § 3 k.p.k. Formalnie rzecz biorąc podniesiono w niej zarzuty obrazy przepisów prawa procesowego mającej polegać na naruszeniu dyspozycji art. 4, 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 17 § pkt 3 oraz art. 4 w zw. z art. 116 w zw. z art. 167 k.p.k. Jednak już analiza ich treści, a także części motywacyjnej skargi kasacyjnej, prowadzi do przekonania, że w istocie autorowi chodziło o ponowną próbę podważenia trafności oceny materiału dowodowego i zakwestionowania ustaleń faktycznych poczynionych na tej podstawie. Za taką oceną przemawia w szczególności zarówno powoływanie przepisów art. 4, 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k., które odnoszą się przecież *stricto* do postępowania przed sądem I instancji, jak i bezpośrednio kwestionowanie stanowiska tego sądu w zakresie wyników postępowania dowodowego i ustalonej na tej podstawie wartości mienia będącego przedmiotem przestępstwa.

W sposób oczywisty, większość zarzutów skarżącego dotyczy wprost orzeczenia sądu I instancji, który badał dowody i wyciągał w oparciu o nie wnioski, a zatem w ogóle nie odnosi się do tego, co z mocy ustawy ma być przedmiotem kontroli kasacyjnej, tj. do poglądów i argumentów sądu odwoławczego. Tymczasem, w świetle obowiązującej regulacji prawnej taki zabieg w postępowaniu kasacyjnym nie może być skuteczny. Jak już wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, podstawą zarzutów kasacyjnych nie może być samo negowanie oceny istniejących dowodów, bądź kwestionowanie opartych na nich ustaleń faktycznych, tylko dlatego, że są niekorzystne dla oskarżonego i przeciwstawianie im innych okoliczności, bardziej dla niego korzystnych, których sąd – po ich rozważeniu – nie uznał za wiarygodne lub mające znaczenie dla rozstrzygnięcia. W tym wypadku, autor kasacji nie wskazał nawet takich okoliczności, które mogłyby stanowić oparcie dla przyjęcia innej wartości mienia będącego przedmiotem kradzieży, lecz ograniczył się zanegowania stanowiska sądu *meriti*. Tymczasem, nie może być skutecznym zabiegiem samo przedstawianie w kasacji własnych wątpliwości lub nawet tylko spekulacji dotyczących hipotetycznych cen promocyjnych, jako tych, które powinny prowadzić do zastosowania dyrektywy wynikającej z treści art. 5 § 2 k.p.k. Odnosi się ona bowiem do tych wątpliwości organu procesowego, których rzeczywiście nie udało się usunąć w toku postępowania, a nie przypuszczeń wyrażanych przez skarżącego.

Podobnie, bez związku z realiami sprawy pozostają zarzuty naruszenia reguł wynikających dyspozycji art. 7 k.p.k. oraz obowiązków określonych w art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. Jeżeli uwzględni się ustawowy nakaz kierowania kasacji w odniesieniu do wyroku sądu odwoławczego, to jest oczywiste, że orzekając o utrzymaniu w mocy rozstrzygnięcia Sądu I instancji, nie miał on w ogóle do czynienia z dyrektywami wynikającymi z powołanych przepisów. Nie mógł zatem dopuścić się zarzucanego ich naruszenia. Także teza o wystąpieniu okoliczności wynikającej z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., nie znalazła potwierdzenia. Ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu należy do kręgu ustaleń faktycznych i jako taka nie podlega kontroli na etapie postępowania kasacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r. II KK 5/09). Podejmowane próby powrotu do tych zagadnień na gruncie nadzwyczajnego środka zaskarżenia są jawnym naruszeniem ograniczeń zawartych w art. 523 § 1 k.p.k. i stanowią niczym nie uprawnioną próbę przekształcenia kontroli kasacyjnej w kolejną kontrolę apelacyjną.

Chybione okazały się również zabiegi i wywody zmierzające do kontestowania wartości mienia będącego przedmiotem kradzieży. Nie było żadnych podstaw, aby kwestionować odwołanie się w tym zakresie do ceny sprzedaży obowiązującej w chwili czynu, którą ustalono w oparciu o relacje świadków i informację od pokrzywdzonego. Skoro bowiem dokonano kradzieży nowego towaru, wystawionego w sklepie do sprzedaży i opatrzonego ceną określoną przez sprzedającego, to uwidoczniła w ten sposób cena określa

wartość towaru nie tylko dla kupującego. Także sprawca zaboru tego towaru musi brać pod uwagę ponoszenie konsekwencji związanych z wartością mienia.

Co do składników ceny towaru wprowadzanego do obrotu gospodarczego wypowiedział się sąd odwoławczy w swoim uzasadnieniu, a wskazane tam argumenty dotyczące zwłaszcza znaczenia podatku VAT – nie zostały w najmniejszym nawet stopniu podważone przez skarżącego i pozostają nadal w pełni aktualne. Niezależnie od powyższego, także i ten zarzut jedynie pozornie odwołuje się do przepisu materialno-prawnego (art. 278 kk), skoro w istocie kwestionuje ustalenie faktyczne, jakim jest wartość mienia determinująca granicę między przestępstwem i wykroczeniem. Tymczasem, naruszenie prawa materialnego można podnosić w środku odwoławczym jedynie wtedy, gdy jednocześnie akceptuje się poczynione przez sąd meriti ustalenia faktyczne.

Podsumowując powyższe uwagi należy stwierdzić, że wielokrotne odwoływanie się przez skarżącego do elementów stanu faktycznego oraz kontestowanie wiarygodności źródeł dowodowych i ustaleń poczynionych na tej podstawie, prowadzi do jednoznacznej konkluzji, iż zarzuty kasacyjne zaprezentowane w niniejszej sprawie są w rzeczywistości skierowane przeciwko wyrokowi sądu I instancji. Dodatkowo umacnia to przekonanie, że stanowiły one próbę obejścia nakazu wynikającego z art. 519 k.p.k., zgodnie z którym przedmiotem skargi kasacyjnej ma być wyrok sądu odwoławczego”.

┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘ ┘

1.2.8. Poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej lub podstawy wymiaru kary w postępowaniu kasacyjnym.

przepisy: art. 455 k.p.k.; art. 536 k.p.k.

hasła: Postępowanie kasacyjne

Wyrok z dnia 6 lutego 2014 r., III KK 482/13

Teza:

Sąd Najwyższy może rozpoznać kasację w zakresie szerszym, niż wyznaczają to jej granice i podniesione zarzuty, m.in. w wypadku określonym w art. 455 k.p.k., a więc odnośnie do poprawienia błędnej kwalifikacji prawnej czynu, to możliwe jest również, a *maiori ad minus*, poprawienie podstawy wymiaru kary, gdy w określonym zakresie nie odpowiada ona jakimkolwiek znamionom przypisanego czynu. Nie można jednak uczynić tego przez dokonanie odpowiedniej zmiany w zaskarżonym wyroku, jako że jedynym dopuszczalnym orzeczeniem reformatoryjnym w postępowaniu kasacyjnym jest tylko uniewinnienie oskarżonego (art. 537 § 2 k.p.k.). Poprawienie zatem podstawy wymiaru kary – jak i kwalifikacji prawnej czynu – jest zatem możliwe wyłącznie przez uchylenie fragmentu rozstrzygnięcia, w którym podano wadliwy przepis.

Z uzasadnienia:

„Kasacja ta jest zasadna w oczywistym stopniu, a wniesiona na korzyść oskarżonego, została rozpoznana na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k. Rzecz bowiem w tym, że – jak wskazuje się słusznie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przepis art. 290 § 2 k.k., ogranicza wyraźnie możliwość orzeczenia nawiązki jedynie w razie skazania sprawcy za wyrąb drzewa w lesie, o którym mowa w § 1 tego przepisu, albo za kradzież drzewa wyrąbanego lub powalonego. Nie odnosi się on tym samym do sytuacji, gdy sprawca zostaje skazany nie za kradzież drzewa, lecz za kradzież drewna (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 3 września 2009 r., V KK 171/09, OSNKW 2010, z. 2, poz. 16, z 26 października 2011 r., IV KK 298/11, LEX nr 1027195, z 2 kwietnia 2012 r.,

V KK 429/11, LEX nr 1133986, czy z dnia 16 lipca 2013 r., III KK 198/13, LEX nr 1335578). Jak zaś wcześniej wskazano, skazanemu przypisano czyn polegający na zabiorze w celu przywłaszczenia drewna ze stosów w postaci określonych wałków, a nie drzewa w wypadkach wskazanych w art. 290 § 2 k.k. Doszło zatem w tej sprawie bez wątpienia do rażącego naruszenia prawa materialnego, które przy tym wręcz miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Stąd oczywista zasadność tej kasacji.

Nie oznacza to jednak, aby można było podzielić wnioszek skarżącego, domagającego się jedynie ograniczenia się Sądu Najwyższego do uchylenia rozstrzygnięcia o wadliwie zasądzonej nawiązce, bez wydawania orzeczenia następczego. Nie zauważa on bowiem, że w sprawie niniejszej w akcie oskarżenia zawarty był też wniosek o zobowiązanie skazanego do naprawienia szkody pokrzywdzonemu Nadleśnictwu przez zapłatę na jego rzecz kwoty równej wartości skradzionego drewna (k. 174v). Sąd Rejonowy uchylił się od rozpoznania tego wniosku, a to – jak należy zakładać – dlatego, że orzekł o nawiązce w wysokości podwójnej wartości przedmiotu przypisanego oskarżonemu przestępstwa, co przewiduje zastosowany w tej sprawie – choć wadliwie – art. 290 § 2 k.k. Tym samym jednak ograniczenie się jedynie do uchylenia wadliwego orzeczenia o nawiązce godziłoby w wyrażony wyraźnie w art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k. obowiązek uwzględnienia w postępowaniu karnym prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego.

Błędne rozstrzygnięcie Sądu co do podstawy prawnej orzeczonej nawiązki, nie może powodować, że w związku z tym pokrzywdzony ma być zmuszony do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z racji szkody wyrządzonej mu przypisanym skazanemu przestępstwem na drodze procesu cywilnego. Dlatego też Sąd Najwyższy uznał, że w ramach tej kasacji jest możliwe, po uchyleniu błędnego rozstrzygnięcia w przedmiocie nawiązki, przekazanie sprawy Sądowi meriti w zakresie rozpoznania wniosku pokrzywdzonego o zobowiązanie sprawcy do naprawienia szkody wyrządzonej swym czynem, czyli orzeczenia innego środka karnego niż zasądzona nawiązka. Obowiązek ten przy tym jest zdecydowanie łagodniejszy od owej nawiązki, gdyż obejmuje jedynie wartość zagarniętego drewna, a nie podwójną jego wysokość, jak to orzeczono w uchylonym rozstrzygnięciu.

Niezależnie od powyższego, Sąd Najwyższy poza granicami kasacji i podniesionymi w niej zarzutami, uznał za niezbędne skorygowanie podstawy wymiaru kary za przestępstwo przypisane oskarżonemu. Jak wskazano wcześniej, w podstawie tej, poza przepisem art. 278 § 1 k.k., pojawił się również art. 290 § 1 k.k., choć opis czynu w żadnej mierze nie wskazywał na jakiegokolwiek znamię wymagane przez ten ostatni przepis. Skoro zaś, stosownie art. 536 k.p.k., Sąd Najwyższy może rozpoznać kasację w zakresie szerszym, niż wyznaczają to jej granice i podniesione zarzuty, m.in. w wypadku określonym w art. 455 k.p.k., a więc odnośnie do poprawienia błędnej kwalifikacji prawnej czynu, to możliwe jest również, a *maiori ad minus*, poprawienie podstawy wymiaru kary, gdy w określonym zakresie nie odpowiada ona jakimkolwiek znamionom przypisanego czynu. Nie można jednak uczynić tego przez dokonanie odpowiedniej zmiany w zaskarżonym wyroku, jako że jedynym dopuszczalnym orzeczeniem reformatoryjnym w postępowaniu kasacyjnym jest tylko uniewinnienie oskarżonego (art. 537 § 2 k.p.k.). Poprawienie zatem podstawy wymiaru kary – jak i kwalifikacji prawnej czynu – jest zatem możliwe wyłącznie przez uchylenie fragmentu rozstrzygnięcia, w którym podano wadliwy przepis. Tak też rozstrzygnięto w sprawie niniejszej, uchylając z podstawy wymiaru kary powołany tam przepis art. 290 § 1 k.k. Rozstrzygnięcie takie oznacza poprawienie podstawy wymiaru kary, ale bez dokonywania pozytywnej zmiany w tej podstawie, a więc nie godzi w wymogi art. 537 § 2 k.p.k. Jest przy tym korzystne dla skazanego, jako że podstawą prawną wymiaru mu kary pozostaje jedynie art. 278 § 1 k.k.”.

1.2.9. Niedopuszczalność wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie dopuszczalności wydania osoby ściganej

przepisy: art. 540 k.p.k.

hasła: Wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 6 lutego 2014 r., III KO 82/13**Teza:**

Niedopuszczalny jest wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania sądowego w przedmiocie dopuszczalności wydania osoby ściganej organom innego państwa, a więc wydania rozstrzygnięcia odnośnie dopuszczalności lub niedopuszczalności ekstradycji, jako że postanowienia w tej materii nie mają charakteru orzeczeń, do których odnosi się art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k..

Z uzasadnienia:

„Rację ma prokurator podnosząc w odpowiedzi na ten wniosek, że wznowienie postępowania sądowego w przedmiocie opinii o dopuszczalności wydania, nie jest, co do zasady, postępowaniem, które może podlegać wznowieniu.

Wprawdzie we wstępnym fragmencie art. 540 § 1 k.p.k. stwierdza się, że wznowieniu podlega „postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem”, to jednak wskazanie następnie w tym przepisie, w jakich sytuacjach może do niego dojść, dowodzi bez wątplenia, że nie obejmuje ono wszelkich postępowań sądowych w sprawach karnych prawomocnie zakończonych, lecz jedynie te, które dotyczą przedmiotu procesu, a więc odpowiedzialności karnej sprawcy, a ponieważ przedmiotem takim jest również odpowiedzialność Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie, aresztowanie i zatrzymanie, uregulowana także w k.p.k., również ewentualnie tego postępowania, ale już nie innych ubocznych, czy wypadkowych postępowań (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2013 r., II KO 17/13, LEX nr 1374854).

Mając zaś na uwadze, że kwestia odpowiedzialności karnej dotyczy także postępowania wobec osób przekazanych, odnośnie określenia kwalifikacji prawnej czynu według prawa polskiego oraz określenia kary podlegającej wykonaniu, a więc ustalenia m.in. reakcji karnej na przypisany za granicą czyn, przyjmuje się również, że i takie postępowanie prawomocnie zakończone może podlegać wznowieniu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., IV KO 51/11, LEX nr 848175). Podnosi się już jednak, że nie jest ono dopuszczalne w odniesieniu do postępowania w przedmiocie dopuszczalności wykonania w Polsce kary orzeczonej przez sąd innego państwa, bez ingerencji w jej wymiar (zob. np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 lutego 2013 r., II AKo 8/13, LEX nr 1286739).

Przyjmuje się natomiast, że aktualizuje się ono w tych postępowaniach pozakodeksowych, w których stosuje się odpowiednio przepisy k.p.k., o ile nie stanowią one inaczej, np. w postępowaniu w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych (...) z 1991 r. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2000 r., II KO 269/99, LEX nr 50898, czy z dnia 26 lutego 2003 r., II KO 38/02, LEX nr 184233), czy w ustawie o ujawnianiu informacji o dokumentach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów z 2006 r., na co wyraźnie wskazuje art. 21d tej ustawy.

W przypadku postępowania objętego niniejszym wnioskiem, nie można w żadnej mierze mówić o tym, aby miało ono charakter postępowania, którego przedmiot dotyczy odpowiedzialności karnej określonej osoby, jako że przedmiotem tym jest jedynie wydanie

opinii, czy dopuszczalna jest ekstradycja osoby ściganej władzom wymiaru sprawiedliwości innego państwa w trybie Europejskiej Konwencji o Ekstradycji. Przepisy rozdziału 65 k.p.k. dokładnie zaś określają, w jakich wypadkach wydanie jest niedopuszczalne (art. 604), a żadnej z takich okoliczności nie ustalono w tym postępowaniu. To dopiero postępowanie prowadzone przez sąd państwa, któremu wydano osobę ściganą, będzie postępowaniem w przedmiocie jej odpowiedzialności. Tymczasem przywoływany przez skarżącego art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. w sposób wyraźny odnosi się do osoby uprzednio już skazanej prawomocnie, gdy po takim skazaniu, ujawnią się nieznanne dotąd sądowi dowody, wskazujące na to, że skazany ten nie popełnił czynu, albo czyn ten nie stanowił przestępstwa, bądź nie podlegał karze albo skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą lub nie uwzględniono okoliczności nakazujących złagodzenie kary albo wreszcie błędnie przyjęto okoliczności wpływającej na jej zaostrzenie. Żadna z tych okoliczności nie może się odnosić do osoby, która nie została jeszcze prawomocnie skazana.

Powyższe wskazuje, że niedopuszczalny jest wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania sądowego w przedmiocie dopuszczalności wydania osoby ściganej organom innego państwa, a więc wydania rozstrzygnięcia odnośnie dopuszczalności lub niedopuszczalności ekstradycji, jako że postanowienia w tej materii nie mają charakteru orzeczeń, do których odnosi się art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy, ponieważ wniosek ten został jednak przyjęty i przekazany Sądowi Najwyższemu, zdecydował, stosownie do art. 530 § 1 w zw. z art. 545 § 1 k.p.k., o pozostawieniu go bez rozpoznania, a w oparciu o art. 639 k.p.k., obciążył wydanego kosztami sądowymi postępowania o wznowienie”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.10. Prawidłowość pouczenia świadka o prawie odmowy składania zeznań a późniejsza możliwość procesowego wykorzystania zeznań.

przepisy: art. 182 § 3 k.p.k., art. 186 k.p.k.

hasła: Prawo odmowy składania zeznań

Wyrok z dnia 22 stycznia 2014 r., IV KK 313/13

Teza:

- Świadek, któremu najpierw nie przysługiwało prawo do odmowy zeznań, uzyskał je na dalszym etapie procesu. Jeśli doszło do tego i świadek – z zachowaniem terminu prekluzyjnego określonego przepisem art. 186 § 1 k.p.k. – oświadczy, że korzysta z prawa do odmowy złożenia zeznań, jego poprzednie zeznania nie mogą służyć za dowód ani być odtworzone.**
- W razie nieskorzystania przez takiego świadka z przysługującego mu na mocy art. 182 § 3 k.p.k. prawa otwiera się w postępowaniu możliwość procesowego wykorzystania protokołów ze złożonych przez tę osobę poprzednio oświadczeń woli, zarówno w postaci zeznań, jak i wyjaśnień.**
- Prawo do odmowy zeznań przewidziane w art. 182 § 3 k.p.k. jest prawem podmiotowym świadka i ma służyć ochronie jego interesu procesowego, a nie interesu oskarżonego.**
- Na przeszkodzie w odczytywaniu zeznań świadka złożonych przed uzyskaniem statusu procesowego przewidzianego w art. 182 § 3 k.p.k. nie stoi również zasada prawa do obrony, bowiem w procesie, w którym taka osoba występuje już w roli oskarżonego, wszelkie wcześniejsze jego oświadczenia woli mające postać zeznań nie będą mogły zostać i tak odczytane (art. 389 § 1 k.p.k.).**

5. Nie kontestując zapytywania, że zeznania złożone uprzednio przez świadka uprawnionego do odmowy zeznań, który nie stawia się na rozprawę, wolno odczytać stosownie do art. 391 § 1 k.p.k., jeżeli został uprzedzony o treści art. 182 k.p.k., trzeba jednocześnie dopowiedzieć, że chodzi tu o pouczenie dokonane w trakcie uprzedniego zeznania, kiedy świadkowi już wówczas przysługiwało prawo do odmowy złożenia zeznań. W sytuacji jednak, gdy świadek uprawnienie do odmowy zeznań uzyskał w późniejszej fazie procesu i siłą rzeczy podczas składania wcześniejszych zeznań nie było podstaw do informowania go o treści art. 182 k.p.k., a na rozprawie nie był obecny z powodów określonych w art. 391 § 1 k.p.k., spełnienie wymogu z art. 191 § 2 k.p.k. nie jest możliwe.
6. Niemożność zrealizowania obowiązku pouczenia świadka o prawie do odmowy zeznań (art. 191 § 2 k.p.k.) nie stanowi przeszkody prawnej do odczytania i wykorzystania poprzednio złożonych przez tę osobę zeznań (art. 391 § 1 k.p.k.), gdy nie przysługiwały jej wtedy jeszcze uprawnienia z art. 182 k.p.k.

Z uzasadnienia:

- I. „Jakkolwiek kasacja w części kwestionującej uniewinnienie Wiesława R. i Janusza R. od zarzutów popełnienia kradzieży i zniszczenia elementów elektrycznej trakcji kolejowej zasługiwała na uwzględnienie, to jednak argumentacja skarżącego, stanowiąca skądinąd kontynuację postawy oskarżyciela publicznego na wcześniejszym etapie procesu, wymagała w określonym zakresie krytyki. Wystarczy przypomnieć zarówno powstrzymywanie się prokuratora przez cały okres postępowania przygotowawczego, trwający blisko 8 miesięcy, od przedstawienia Dariuszowi B. zarzutu, mimo że już na samym początku śledztwa, to jest w dniu 4 sierpnia 2011 r., ujawnił on organom ścigania informacje o działalności kryminalnej swojej i pięciu oskarżonych na szkodę kolei, jak i nielojalne przemilczenie przed Sądem a quo terminu wydania wobec osoby Dariusza B. postanowienia, o którym mowa w art. 313 § 1 k.p.k. Jakby nie dość tego, prokurator w treści kasacji wyraził pretensje, że Sądy nie poczyniły ustalenia, iż Dariusz B. został oskarżony w innej sprawie o współudział w przestępstwach objętych niniejszym postępowaniem. Twierdzenie to, cokolwiek kuriozalne, całkowicie abstrahuje od tego, że prokuratorskie postanowienie o przedstawieniu Dariuszowi B. zarzutów współudziału w przestępstwach objętych niniejszym postępowaniem zapadło w dniu sporządzenia aktu oskarżenia przeciwko Adamowi D., braciom Michałowi i Rafałowi O., Wiesławowi R. i Januszowi R. oraz że Sąd Rejonowy w G. w dniu 17 grudnia 2012 r., na wniosek prokuratora z 9 października 2012 r., zastosował wobec Dariusza B. tymczasowe aresztowanie na okres 14 dni, zaznaczając w uzasadnieniu, iż zachodzi uzasadniona obawa ukrywania się podejrzanego - i to za granicą. Za naganne trzeba uznać nadmierne odwlekanie przez prokuratora daty sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów; art. 313 § 1 k.p.k. wprawdzie nie określa wprost czasu wydania takiego postanowienia, ale z jego treści wolno wywnioskować, że chodzi tu o moment, gdy podejrzenie popełnienia przestępstwa pozostaje dostatecznie uzasadnione. W konkretnej sprawie zebrane dowody, zwłaszcza wyjaśnienia Adama D. i braci Michała i Rafała O., dawały podstawę do wcześniejszego sformułowania pod adresem Dariusza B. zarzutów.

Ze względu na fakt, że podczas pierwszego przesłuchania w charakterze świadka Dariusza B. w postępowaniu przygotowawczym w dniu 4 sierpnia 2011 r. oraz w trakcie przesłuchań go w takiej roli podczas czynności okazania wizerunków w dniu 22 września 2011 r. i eksperymentów procesowych w dniach 26 sierpnia i 14 października 2011 r. nie był on pouczone o prawie do odmowy składania zeznań, a tylko o prawie do odmowy udzielenia odpowiedzi na poszczególne pytania (art. 183 k.p.k.), natomiast na etapie postępowania jurysdykcyjnego jego status procesowy uległ zmianie, jako że uzyskał

uprawnienie do odmowy zeznań z uwagi na wystąpienie przesłanek z art. 182 § 3 k.p.k., pojawiła się konieczność udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy dopuszczalne jest ujawnienie w trybie art. 391 § 1 zeznań nieobecnego na rozprawie współsprawcy przestępstwa złożonych przed przedstawieniem mu zarzutów – bez uprzedzenia go o treści art. 182 § 3 k.p.k.?

Rozważania wypada rozpocząć od konstatacji, że w toku niejednego postępowania karnego możliwa jest sytuacja, iż świadek, któremu najpierw nie przysługiwało prawo do odmowy zeznań, uzyskał je na dalszym etapie procesu. Jeśli doszło do tego i świadek – z zachowaniem terminu prekluzyjnego określonego przepisem art. 186 § 1 k.p.k. – oświadczy, że korzysta z prawa do odmowy złożenia zeznań, jego poprzednie zeznania nie mogą służyć za dowód ani być odtworzone (zob. wyrok SN z 17 sierpnia 1984, IV KR 180/84, OSNKW 1985, z. 3-4, poz. 28). W razie natomiast nieskorzystania przez takiego świadka z przysługującego mu na mocy art. 182 § 3 k.p.k. prawa otwiera się w postępowaniu możliwość procesowego wykorzystania protokołów ze złożonych przez tę osobę poprzednio oświadczeń woli, zarówno w postaci zeznań, jak i wyjaśnień (zob. D. Lerman: Współsprawca jako świadek w postępowaniu karnym, Prok. i Pr. 2012, z. 3, s. 109). Podkreśla się w piśmiennictwie prawniczym, że te pierwsze zeznania świadek złożył w warunkach, w których nie mógł skorzystać z uprawnienia do odmowy składania zeznań. Zatem nie ma racji ku temu, żeby takie zeznania eliminować z materiału dowodowego, skoro w chwili ich złożenia nie istniały podstawy uprawniające świadka do uchylenia się od zeznawania (zob. A. Bojańczyk, T. Razowski: Konsekwencje procesowe uzyskania i utraty przez świadka uprawnienia do odmowy składania zeznań, Paestra 2007, z. 3-4, s. 18). Należy silnie zaakcentować, że prawo do odmowy zeznań przewidziane w art. 182 § 3 k.p.k. jest prawem podmiotowym świadka i ma służyć ochronie jego interesu procesowego, a nie interesu oskarżonego (zob. postanowienie SN z 7 maja 2013 r., II KK 296/12, LEX nr 1314415). Przepis ten urzeczywistnia w odniesieniu do świadka, który w innej toczącej się sprawie jest oskarżonym o współudział w przestępstwie objętym danym postępowaniem, zasadę nemo se ipsum accusare tenetur, o której mowa w art. 74 § 1 k.p.k., będącym konsekwencją domniemania niewinności (art. 5 § 1 k.p.k.). Na przeszkodzie w odczytywaniu zeznań świadka złożonych przed uzyskaniem statusu procesowego przewidzianego w art. 182 § 3 k.p.k. nie stoi również zasada prawa do obrony, bowiem w procesie, w którym taka osoba występuje już w roli oskarżonego, wszelkie wcześniejsze jego oświadczenia woli mające postać zeznań nie będą mogły zostać i tak odczytane (art. 389 § 1 k.p.k.). Co prawda te wcześniejsze zeznania mogą stanowić dla organów procesowych potencjalne źródło informacji ułatwiających dotarcie do dowodów obciążających, ale taką hipotetyczną obawę trudno postrzegać w perspektywie regulacji zakazującej przymuszania do dostarczania dowodów przeciwko sobie. Odmienne podejście, wykluczające w ogóle dopuszczalność korzystania w komentowanym układzie procesowym z art. 391 § 1 k.p.k., oznaczałoby pozbawienie organu procesowego możliwości poczynienia prawdziwych ustaleń faktycznych, co kolidowałoby z wyrażoną w art. 2 § 2 k.p.k. naczelną dyrektywą dążenia w procesie karnym do pełnej realizacji zasady prawdy.

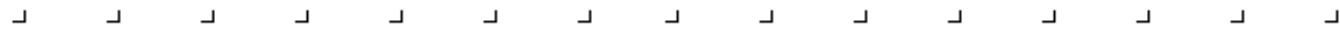
Nie kontestując zapatrywania, że zeznania złożone uprzednio przez świadka uprawnionego do odmowy zeznań, który nie stawia się na rozprawę, wolno odczytać stosownie do art. 391 § 1 k.p.k., jeżeli został uprzedzony o treści art. 182 k.p.k. (zob. wyrok SN z 27 maja 2002 r., V KK 51/02, Prok. i Pr. – wkł. 2002/12/15; postanowienie SN z 21 stycznia 2003 r., II KKN 314/01, OSNKW 2003, z. 5-6, poz. 45), trzeba jednocześnie dopowiedzieć, że chodzi tu o pouczenie dokonane w trakcie uprzedniego zeznania, kiedy świadkowi już wówczas przysługiwało prawo do odmowy złożenia zeznań. W sytuacji jednak, gdy świadek uprawnienie do odmowy zeznań uzyskał w późniejszej fazie procesu i siłą rzeczy podczas składania wcześniejszych zeznań nie było podstaw do informowania go o treści art. 182 k.p.k., a na rozprawie nie był obecny z powodów określonych w art. 391

§ 1 k.p.k., spełnienie wymogu z art. 191 § 2 k.p.k. nie jest po prostu możliwe. Innymi słowami, obowiązek pouczenia świadka o uprawnieniu do odmowy zeznań aktualizuje się – co oczywiste – w chwili rozpoczęcia przesłuchania, a precyzyjniej – po uzyskaniu od niego tzw. personaliów (art. 191 § 1 k.p.k.). Ostatnim momentem „przed rozpoczęciem zeznań” jest, co jasno wynika z art. 187 § 2 k.p.k., ewentualne złożenie przez świadka przyrzeczenia lub odstąpienie od tej czynności zgodnie z art. 187 § 3 k.p.k. Kiedy przesłuchania świadka na rozprawie nie można zrealizować z powodu pobytu za granicą, niemożności doręczenia wezwania, niestawiennictwa z powodu niedających się usunąć przeszkód lub śmierci (art. 391 § 1 k.p.k.), nie wchodzi również w rachubę informowanie go o prawie do odmowy zeznań. Sytuacja taka nie może stać na przeszkodzie wprowadzenia do materiału dowodowego poprzednich, prawidłowo złożonych relacji – zarówno w postaci zeznań (wówczas informowano świadka o prawie uchylenia się od odpowiedzi na pytania, to jest o treści art. 183 § 1 k.p.k.), jak i w postaci wyjaśnień (art. 391 § 2 k.p.k.).

W podsumowaniu, odwołując się do przedstawionej wyżej argumentacji, wolno stwierdzić: niemożność zrealizowania obowiązku pouczenia świadka o prawie do odmowy zeznań (art. 191 § 2 k.p.k.) nie stanowi przeszkody prawnej do odczytania i wykorzystania poprzednio złożonych przez tę osobę zeznań (art. 391 § 1 k.p.k.), gdy nie przysługiwały jej wtedy jeszcze uprawnienia z art. 182 k.p.k.

Przechodząc na grunt konkretnej sprawy, należy zauważyć, że odstąpienie od włączenia do materiału dowodowego zeznań Dariusza B. ze śledztwa, w których pomawiał Wiesława R. i Janusza R. o popełnienie i zniszczenie elementów linii kolejowej, mimo że przebywał on za granicą i nie można mu było doręczyć wezwania, stanowiło rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku naruszenie wskazanych przez skarżącego przepisów proceduralnych (art. 523 § 1 k.p.k.).

Dlatego Sąd Najwyższy uchylił wyroki Sądów obu instancji co do Wiesława R. i Janusza R. w części dotyczącej zarzutów kradzieży i zniszczenia elementów linii kolejowej i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania (art. 537 § 2 k.p.k.), w trakcie którego albo Dariusz B. stawi się na rozprawę główną i złoży zeznania lub skorzysta z prawa do ich odmowy ze wszystkimi tego konsekwencjami (obecność świadka na rozprawie jawi się jako prawdopodobna, jako że postępowanie w sprawie, w której występuje w roli podejrzanego, zostało przez Prokuraturę Rejonową w G. podjęte wobec zatrzymania go na terenie kraju 21 grudnia 2012 r. – (...)), albo też będzie miała miejsce sytuacja procesowa zbliżona do tej, jaka zaistniała podczas pierwszej rozprawy głównej, i zajdzie wówczas potrzeba sięgnięcia po rozwiązanie przewidziane w art. 391 § 1 k.p.k”.

1.2.11. Zakres tzw. klauzuli antykumulacyjnej określonej w art. 415 § 5 k.p.k.

przepisy: art. 415 § 5 k.p.k.;
hasła: Tzw. klauzula antykumulacyjna

Postanowienie z dnia 13 lutego 2014 r., V KK 238/13

Teza:

1. Zarzut naruszenia ograniczenia zawartego w art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k., nie może sprowadzać się jedynie do wskazania, że roszczenie o jakim mowa w tym przepisie, było już przedmiotem innego postępowania lub o nim prawomocnie orzeczono, lecz musi być połączony z analizą zakresu tego postępowania, jego stadium zaawansowania w chwili orzekania przez sąd karny, a w razie zakończenia tego postępowania – także rozważeniem treści prawomocnego rozstrzygnięcia.

2. Art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. stoi na przeszkodzie orzekaniu na rzecz pokrzywdzonego nawiązki, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę tylko wtedy, gdy roszczenie, które jest przedmiotem „innego postępowania” w rozumieniu tego przepisu lub o którym „prawomocnie orzeczono”, powstało w następstwie popełnienia czynu zabronionego będącego przedmiotem obecnego procesu karnego; tzw. klauzula antykumulacyjna nie obejmuje natomiast roszczeń wynikających z czynności cywilno-prawnych poprzedzających popełnienie przestępstwa, czyli nie pochodzących z czynów niedozwolonych

Z uzasadnienia:

„Kasacja wniesiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść Jacka K. i Iwony K. okazała się bezzasadna – i to w stopniu oczywistym, co z uwagi na status skarżącego (uprawnienie wynikające z art. 521 § 1 k.p.k.), wymaga kilku uwaga o charakterze generalnym.

Nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości pogląd, że podstawy kasacyjne określone w art. 523 § 1 k.p.k., w takim samym stopniu obowiązują wszystkie podmioty uprawnione do występowania z tym środkiem zaskarżenia. Niezależnie więc od tego, czy kasację wnosi strona procesowa, czy też jeden z podmiotów tzw. specjalnych, wymienionych w art. 521 k.p.k. – każdy uprawniony występujący z tym środkiem zaskarżenia, powołując się na rażące naruszenie prawa inne niż wymienione w art. 439 k.p.k., jest również zobligowany do wykazania, że zarzucane uchybienie mogło mieć – i to istotny – wpływ na treść orzeczenia. Nie wystarczy więc samo podniesienie zarzutu naruszenia konkretnego przepisu, ale trzeba w drodze umotywowanego wyводу wykazać, że w realiach konkretnej sprawy w wyniku zaniechania podjęcia działania lub wadliwych decyzji albo czynności sądu, rzeczywiście doszło do naruszenia (i to w stopniu rażącym) określonego przepisu, a sąd miał obowiązek postąpić inaczej, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do wydania innego niż zaskarżone rozstrzygnięcie. Ten wywód powinien z kolei mieć oparcie w konkretnych okolicznościach utrwalonych w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy lub dołączonych do kasacji z wnioskiem o ujawnienie i weryfikujących stawiane w niej zarzuty. Nie jest wystarczające natomiast ograniczenie się do wykazania tylko jednej z przesłanek wymienionych w art. 523 § 1 k.p.k. Jeszcze mniej skuteczne musi okazać się odwołanie się wyłącznie do sugestii, że przy wydawaniu kwestionowanego rozstrzygnięcia być może doszło do naruszenia normy prawnej, co wymaga dopiero zbadania w dalszym postępowaniu. Przeciwno takiemu traktowaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia przemawia w sposób oczywisty zasada trwałości orzeczeń sądowych, które nie mogą być podważane jedynie w celu sprawdzenia, czy przy ich wydawaniu nie doszło do naruszenia prawa. Cała instytucja kasacji jest nakierowana na eliminowanie rozstrzygnięć wadliwych, rażąco naruszających prawo; nie jest jej celem natomiast prowadzenie kontroli mającej charakter trzeciej instancji. Dlatego już treść nadzwyczajnego środka zaskarżenia powinna jednoznacznie wykazywać zarówno to, że kwestionowane orzeczenie dotknięte jest rażącym uchybieniem, jak i to, że podniesione naruszenie prawa rzeczywiście mogło wywołać skutek o jakim mowa w art. 523 § 1 k.p.k.

Tymczasem, w tej sprawie, już na wstępie odnotować trzeba, że skarżący zarzucając Sądowi Rejonowemu brak wyjaśnienia wątpliwości dotyczących okoliczności sprawy, w szczególności związanych z możliwościami orzekania w trybie przewidzianym w art. 387 k.p.k., przy sporządzaniu kasacji sam nie dysponował podstawowymi dokumentami, które miałyby potwierdzić zaistnienie tych okoliczności, zważywszy na procesowy charakter ujemnych przesłanek wynikających art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. Dołączone ostatecznie akta sprawy Sądu Rejonowego w W. (...) dotyczą jedynie wierzytelności spółki N. Nato-

miast wydanie orzeczenia w odniesieniu do wierzytelności spółki A. do chwili obecnej nie znalazło potwierdzenia w dokumentach, które powinny stanowić oparcie dla zarzutu kasacyjnego. Tymczasem, przewidziane w art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. ograniczenie orzekania o obowiązku naprawienia szkody wynikającej z popełnienia przestępstwa, związane jest z toczącym się równolegle postępowaniem cywilnym w przedmiocie tego roszczenia lub prawomocnym orzeczeniem dotyczącym tej materii. Powołując się więc na takie przesłanki trzeba je należycie udokumentować. Zarzut naruszenia ograniczenia zawartego w art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k., nie może sprowadzać się jedynie do wskazania, że roszczenie o jakim mowa w tym przepisie, było już przedmiotem innego postępowania lub o nim prawomocnie orzeczono, lecz musi być połączony z analizą zakresu tego postępowania, jego stadium zaawansowania w chwili orzekania przez sąd karny, a w razie zakończenia tego postępowania – także rozważeniem treści prawomocnego rozstrzygnięcia. Zarówno zarzut kasacji, jak i jej część motywacyjna, nie mogą więc odwoływać się wyłącznie do przypuszczeń wynikających z relacji świadków w sytuacji, gdy o ewentualnej skuteczności nadzwyczajnego środka zaskarżenia – w kontekście działania klauzuli antykumulacyjnej – muszą decydować konkretnie określone orzeczenia sądowe i to – przynajmniej w pewnym zakresie – mające walor prawomocności. Dopiero zresztą w wyniku inicjatywy Sądu Najwyższego dołączono akta sprawy cywilnej, w której miało zapaść jedno z rozstrzygnięć powołanych jako podstawa do wniesienia kasacji. Drugiego z orzeczeń mających stanowić podstawę twierdzeń zamieszczonych w kasacji w ogóle nie wskazano do chwili przystąpienia do jej rozpoznania, a podjęte w tym kierunku przez Sąd Najwyższy działania, nie doprowadziły do ujawnienia istnienia tego orzeczenia (por. k. – 16 akt SN). Tymczasem, jeżeli autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia wiąże daleko idące konsekwencje z wystąpieniem zdarzeń procesowych lub istnieniem konkretnych rozstrzygnięć prawnych, to na nim spoczywa ciężar wykazania, że te zdarzenia nastąpiły, a orzeczenia mające wywołać określone skutki prawne – rzeczywiście funkcjonują w obrocie prawnym.

Niezależnie od powyższych uwag, które nie mogłyby mieć decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyby podzielono – co do meritum – wywody skargi kasacyjnej, nie sposób było uznać za zasadny jej zasadniczy (i jedyny) zarzut. Jego wadliwość przejawiała się w dwóch płaszczyznach. Z jednej strony, zakwestionowano w nim uwzględnienie wniosku ówczesznie oskarżonych Jacka K. i Iwony K. o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego pomimo tego, że – w ocenie Autora kasacji – „okoliczności sprawy” budziły wątpliwości. Konkretyzując ten zarzut wskazano przy tym, że chodzi o okoliczności, które mają „wpływ na określenie wysokości realnie istniejącej szkody, w kontekście możliwości prawnej orzekania o obowiązku jej naprawienia”. Niezależnie nawet od tego, że ograniczenie możliwości orzekania w trybie dobrowolnego poddania się karze związane są w pierwszym rzędzie z „wątpliwościami co do okoliczności popełnienia przestępstwa” (art. 387 § 2 zd. pierwsze k.p.k. – podkr. SN), a nie co do „okoliczności sprawy”, jak to błędnie ujęto w zarzucie kasacyjnym – co trafnie zakwestionował prokurator obecny na rozprawie przed Sądem Najwyższym (i co wystarczało do jego oddalenia w takim kształcie), to jest oczywiste, że tak skonstruowany zarzut nie mógł zostać uwzględniony, gdyż nie odpowiadał on rzeczywistości. Akurat na gruncie tej sprawy żadne okoliczności „mające wpływ na wysokość realnie istniejącej szkody” nie budzą najmniejszych wątpliwości, a także, co też trzeba odnotować, takie wątpliwości nigdy nie były podnoszone. W postępowaniu przeprowadzonym przed sądem cywilnym w sprawie Sądu Rejonowego w W. sygn. akt (...), oboje obecnie skazani nie kwestionowali czynności cywilnoprawnych dokonanych z podmiotami, które obecnie występowały jako firmy pokrzywdzone, nie wnieśli sprzeciwu od nakazu wydanego w tym postępowaniu, roszczenia dotyczące tych czynności cywilnoprawnych w całości zostały objęte postępowaniem upadłościowym zakończonym w stosunku do firmy K., uznane w całości przez syndyka i umieszczone na liście wierzytelności – zresztą w kwocie przewyższającej wy-

sokość kwoty ustalonej w ramach obowiązku naprawienia szkody określonej w sprawie (...) (por. wyciąg z listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym zamieszczony w aktach sprawy (...)). Autor kasacji także zresztą nie potrafił wskazać żadnego argumentu uzasadniającego tezę o wątpliwościach co do wysokości realnie istniejącej szkody. W płaszczyźnie ograniczonej treścią postawionego zarzutu kasacyjnego w najmniejszym nawet stopniu nie wykazano zatem, że sąd orzekający w tej sprawie w trybie art. 387 k.p.k., naruszył ograniczenie zawarte w § 2 zd. pierwsze tego przepisu. W części motywacyjnej nie wykazano również, aby to wyeksponowane w zarzucie kasacji zagadnienie określenia realnie istniejącej szkody, pozostawało w jakimkolwiek związku z ograniczeniem prawnej możliwości orzekania o obowiązku jej naprawienia. W świetle uwag poczynionych na wstępie, już taka konstatacja byłaby wystarczająca do uznania kasacji wniesionej w tej sprawie za oczywiście bezzasadną.

Sąd Najwyższy nie podzielił także poglądu przedstawiciela Rzecznika Praw Obywatelskich, wyrażonego na rozprawie kasacyjnej, co do skutecznego sanowania niedostatków zarzutu zamieszczonego w kasacji, przez odwołanie się – w jej części motywacyjnej – do dyspozycji art. 415 § 5 k.p.k., zawierającego tzw. klauzulę antykumulacyjną. Wprawdzie rzeczywiście, traktując zarówno zarzut zamieszczony w kasacji, jak i jego uzasadnienie, jako całość skargi wyznaczającej granice zaskarżenia, a tym samym również ramy kontroli kasacyjnej, należało rozważyć jej zasadność z punktu widzenia możliwości ewentualnego naruszenia przez Sąd meriti dyspozycji art. 387 k.p.k. w zw. z art. 415 § 5 k.p.k. (albo wręcz – wprost art. 415 § 5 k.p.k.). Do tak rozumianego uchybienia miałyby dojść – w wyniku braku wyjaśnienia kwestii istnienia prawomocnych orzeczeń o roszczeniach spółek N. i A., co z kolei miałyby prowadzić do sprzecznego z dyrektywą art. 415 § 5 k.p.k., nałożenia obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej tym podmiotom gospodarczym. Jednak, pozostawiając już na uboczu zagadnienie braku należytego wykazania przez skarżącego, że to w odniesieniu do tego roszczenia istnieją orzeczenia o jakich mowa w tym przepisie, (dla wykazania zasadności tak postawionego zarzutu już nie wystarczą wątpliwości, do jakich odwołuje się art. 387 k.p.k., lecz trzeba udowodnić, że roszczenie jest przedmiotem innego postępowania lub o nim prawomocnie orzeczono), nawet tak „poprawiony” przez Sąd Najwyższy zarzut – w tej konkretnej sprawie – nie mógł okazać się skuteczny.

Pominać można nawet w tym miejscu – jako pozostającą bez wpływu na rozstrzygnięcie (art. 535 § 3 k.p.k. zezwala bowiem nawet na dalej idące odstąpienie od sporządzania pisemnych motywów) problematykę wynikającą z ujawnionych przez Sąd Najwyższy na rozprawie kasacyjnej dokumentów zawartych w aktach sprawy cywilnej Sądu Rejonowego w W. sygn. (...), w tym zwłaszcza podających w wątpliwość prawomocność nakazu wydanego w tym postępowaniu w stosunku do Jacka K. oraz znaczenia postanowienia w/w Sądu z dnia 5 lipca 2006 r. o umorzeniu postępowania w tej sprawie, tj. postępowania rozpoczętego w wyniku pozwu spółki N., z powodu umorzenia postępowania upadłościowego i ustalenia listy wierzytelności, a także skutków prawnych postanowień Sądu Rejonowego w W. z dnia 8 lutego 2005 r. w sprawie (...) o upadłości spółki K. i z dnia 23 grudnia 2005 r. w sprawie (...) o umorzeniu tego postępowania upadłościowego. Okoliczności powyższe miałyby bowiem znaczenie jedynie w wypadku uznania kasacji za zasadną i mogłyby mieć wpływ przy ustalaniu zakresu jej uwzględnienia.

W tej sprawie jednak, zasadniczym argumentem przemawiającym za oddaleniem kasacji, była natomiast treść art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. Przepis ten wyklucza możliwość orzeczenia m.in. obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 72 § 2 k.k. w sytuacjach, gdy roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa (podkr. SN) jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Oznacza to, że zakaz sformułowany w art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. odnosi się wyłącznie do tych roszczeń, które powstały w wyniku popełnienia przestępstwa. Ta relacja wynikania wy-

rażnie wskazuje również na to, że roszczenia, których dotyczy wspomniany przepis, związane są ze szkodą poniesioną w następstwie popełnienia przestępstwa. Tymczasem, w niniejszej sprawie taka zależność nie występuje. Przedmiotem procesu karnego nie były przecież zachowania skazanych podejmowane w ramach ich działań gospodarczych podejmowanych w kontaktach ze spółkami N. i A., lecz ukrycie przez Jacka K. i Iwonę K. majątku w związku z postępowaniem upadłościowym, co nastąpiło w toku tego ostatniego postępowania i wyrządziło wierzycielom szkodę materialną.

Ponadto, podkreślić trzeba, że postępowanie przed Sądem Rejonowym w W. w sprawie (...), toczyło się przed popełnieniem przestępstwa będącego przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie karnej sygn. akt (...) Sądu Rejonowego w W. W sytuacji, kiedy roszczenia spółek N. i A. powstały w wyniku zwykłych czynności cywilno-prawnych dokonanych w marcu i kwietniu 2004 r. (takie terminy odnoszą się do faktur wystawionych przez pierwszy z w/w podmiotów), stały się przedmiotem orzeczenia w dniu 23 grudnia 2004 r. (z tą datą wystawiono nakaz zapłaty w sprawie Sądu Rejonowego dla w W. sygn. akt (...)), natomiast przestępstwo przypisane ówczynie oskarżonym Jackowi K. i Iwonie K. w niniejszej sprawie miało miejsce dopiero w marcu 2005 r., to jest oczywiste, że kryterium obowiązywania zakazu określonego w art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k., odwołującego się do istnienia prawomocnego orzeczenia co do roszczenia wynikającego z przestępstwa w tej sprawie nie zostało spełnione. Skoro bowiem przestępstwo zostało popełnione niemal rok po dacie powstania roszczenia, co do którego toczyło się postępowanie albo o nim orzeczone, to nie sposób przyjąć, że to właśnie roszczenie wynika z popełnienia przestępstwa, jak tego wymaga przepis art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. Nie można utożsamiać roszczeń powstałych w związku z czynnościami cywilnoprawnymi – in concreto na tym etapie obojętnymi z punktu widzenia prawa karnego, z roszczeniami wynikającymi z późniejszych zachowań skazanych wywołujących szkodę majątkową i jednocześnie wyczerpujących znamiona czynu zabronionego określone w ustawie karnej. W tej sprawie, przedmiotem innego postępowania (w rozumieniu art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k.) były (przynajmniej w potwierdzonej części) tylko te pierwsze roszczenia. Natomiast obowiązek nałożony przez Sąd Rejonowy w W. na skazanych Jacka K. i Iwonę K. dotyczył szkody wyrządzonej w wyniku ukrycia przez nich majątku i uniemożliwienia zaspokojenia wierzycieli, którzy zostali ustaleni w postępowaniu upadłościowym toczącym się już po zakończeniu gospodarczej działalności spółki K.

Sumując zatem, przepis art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. stoi na przeszkodzie orzekaniu na rzecz pokrzywdzonego nawiązki, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę tylko wtedy, gdy roszczenie, które jest przedmiotem „innego postępowania” w rozumieniu tego przepisu lub o którym „prawomocnie orzeczone”, powstało w następstwie popełnienia czynu zabronionego będącego przedmiotem obecnego procesu karnego; tzw. klauzula antykumulacyjna nie obejmuje natomiast roszczeń wynikających z czynności cywilno-prawnych poprzedzających popełnienie przestępstwa, czyli nie pochodzących z czynów niedozwolonych”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.12. Wykonywanie praw pokrzywdzonego przez prokuratora

przepisy: art. 115 § 11 k.p.k.; art. 52 k.p.k.

hasła: Pokrzywdzony; Wykonywanie uprawnień pokrzywdzonego

Postanowienie z dnia 30 stycznia 2014 r., V KK 247/13

Teza:

- Osoby, wobec których orzeczone separację, nie przestają być osobami najbliższymi względem siebie w rozumieniu art. 115 § 11 k.k.

2. W sytuacji, gdy co prawda formalnie uzyskano informację o istnieniu osoby najbliższej dla zmarłego pokrzywdzonego, lecz z przyczyn obiektywnych nie jest możliwe ustalenie jej miejsca pobytu i skuteczne doręczenie pism procesowych, w szczególności celem pouczenia jej o przysługujących uprawnieniach (art. 52 § 2 k.p.k.), ten stan rzeczy należy uznać za równoznaczny z „brakiem lub nieujawnieniem” osoby najbliższej w rozumieniu art. 52 § 1 *in fine* k.p.k., co z kolei uprawnia prokuratora do wykonywania praw pokrzywdzonego, w tym również do złożenia wniosku o ściganie w zakresie tzw. przestępstw wnioskowych.

Z uzasadnienia:

„Kasacja obrońcy skazanego Romana M. była niezasadna i dlatego podlegała oddaleniu. Sąd Najwyższy uchylając w trybie kasacyjnym w dniu 11 grudnia 2012 r., w sprawie V KK 51/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w W. podniósł, że w ponownym postępowaniu Sąd ten zważy, czy możliwe będzie konwalidowanie uchybienia w postaci braku wniosku osoby pokrzywdzonej o ściganie Romana M. za czyn z art. 197 § 1 k.k. Podkreślił, że z uwagi na śmierć pokrzywdzonej Marzeny N., zgodnie z treścią art. 52 § 1 k.p.k., przysługujące jej prawa mogą realizować osoby dla niej najbliższe (art. 115 § 11 k.k.), a w razie braku osób najbliższych lub nieujawnienia ich, prawa pokrzywdzonej realizować może prokurator.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stwierdza, że brak ten został prawidłowo konwalidowany w toku postępowania apelacyjnego.

Jest faktem, że na rozprawie odwoławczej w dniu 1 marca 2013 r. Sąd Apelacyjny odebrał od Andrzeja N., byłego męża pokrzywdzonej Marzeny N., oświadczenie, w którym ten stwierdził wprost, iż „żąda ścigania sprawcy zabójstwa i zgwałcenia jego byłej żony” (k. 734, tom V). Trafnie podniósł obrońca w kasacji, że Andrzej N. nie mógł złożyć skutecznie takiego wniosku, gdyż nie był osobą najbliższą dla zmarłej pokrzywdzonej.

W doktrynie i orzecznictwie sądowym występuje praktycznie jednolity pogląd, że ustalenie kategorii osób mogących wykonywać prawa zmarłego pokrzywdzonego (zarówno zastępczo jak i następczo – wstępując w miejsce pokrzywdzonego, który wykonywał określone uprawnienia i zmarł w trakcie postępowania), winno następować poprzez przeniesienie zakresu normy z art. 115 § 11 k.k., do zakresu reguły z art. 52 § 1 k.p.k. (por. Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I, wyd. 4, pod. red. P. Hofmańskiego, s. 396; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 1997 r., II KKN 300/97, Prok. i Pr. 1998/Nr 5, poz. 7; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1978 r., IV KR 299/78, OSNKW 1979/Nr 4, poz. 45; uzasadnienie do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2011 r., I KZP 11/11, OSNKW 2011/Nr 10, poz. 89).

Należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 52 § 1 k.p.k., w razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia - prokurator, działając z urzędu. Z kolei definicję legalną pojęcia „osoba najbliższa” zawiera art. 115 § 11 k.k., stwierdzając, że osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. Powyższe wyliczenie ma charakter zamknięty, wyczerpujący, zaś definicja „osoby najbliższej” nie może być poddana wykładni rozszerzającej. W rezultacie, tylko enumeratywnie wymienione w art. 115 § 11 k.k. podmioty mogą rościć sobie prawo do wszelkich procesowych uprawnień zagwarantowanych dla osoby najbliższej. Inymi słowy - wyłącznie osobom wymienionym w treści art. 115 § 11 k.k. przysługuje prawo realizacji uprawnień pokrzywdzonego w razie jego śmierci, zgodnie z art. 52 k.p.k.

Zakres tych uprawnień nie może być w drodze wykładni rozszerzany na jakiegokolwiek inne podmioty (por. Magdalena Kornak, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2011 r., I KZP 11/11, Lex/el. 2012).

Nie wdając się w szersze rozważania, gdyż z uwagi na charakter analizowanego zagadnienia jest to zbyt cenne, należy zauważyć, że małżonkiem jest osoba pozostająca z drugą osobą w związku małżeńskim. Natomiast małżeństwo ustaje z chwilą śmierci jednego ze współmałżonków (art. 55 § 1 k.r.o.), jak również z chwilą uprawomocnienia się wyroku unieważniającego małżeństwo (art. 17 k.r.o.) albo orzekającego rozwiązanie małżeństwa przez rozwód (art. 56 i n. k.r.o.). Nie przestają jednak być osobami najbliższymi względem siebie w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. osoby, wobec których orzeczono separację, gdyż ich małżeństwo nie uległo przez to rozwiązaniu. Treść przepisu art. 115 § 11 k.k. prowadzi do wniosku, że w konkretnym przypadku "bycie najbliższym" względem drugiej osoby opierać się musi na którejś z następujących podstaw - węzle małżeństwa, więzach krwi, stosunku powinowactwa, stosunku przysposobienia albo wspólnym pożyciu (por. Kodeks karny. Komentarz. Tom I, wyd. 4, pod red. A. Zolla, s. 1390-1391).

Analiza akt przedmiotowej sprawy, w tym oświadczenie Andrzeja N. (k. 734), jasno dowodzą, że w momencie złożenia przez niego wniosku o ściganie oskarżonego o czyn z art. 197 § 1 k.k., Andrzejowi N. nie przysługiwał status „osoby najbliższej”, skoro wcześniej jego małżeństwo z Marzeną N. zostało rozwiązane przez rozwód. Skoro zatem - jako były małżonek - nie spełniał kryteriów, o których jest mowa w art. 115 § 11 k.k., nie miał tym samym legitymacji do złożenia w trybie art. 52 § 1 k.p.k. wniosku o ściganie w/w przestępstwa.

Za nieznaną podstaw interpretacyjnych należy uznać sugestię prokuratora zawartą w pisemnej odpowiedzi na kasację, jakoby można było poszerzyć zakres osoby najbliższej o byłego małżonka na podstawie regulacji z art. 182 § 2 k.p.k. W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że brak jest analogii między wykładnią art. 52 k.p.k., a przepisem art. 182 § 2 k.p.k., gdyż zupełnie inny jest cel tych regulacji. Na podstawie art. 182 § 1 k.p.k. osoba najbliższa dla oskarżonego może odmówić zeznań. Jest rzeczą oczywistą, że również na gruncie tego przepisu pojęcie „osoby najbliższej” jest tożsame z jej legalną definicją zawartą w art. 115 § 11 k.k. i nie podlega rozszerzającej wykładni. Natomiast zgodnie z treścią art. 182 § 2 k.p.k., prawo odmowy zeznań trwa mimo ustania małżeństwa lub przysposobienia. Przepis ten ma charakter wyjątkowy i odnosi się tylko i wyłącznie do sytuacji, gdy w charakterze świadka ma zeznawać były małżonek oskarżonego oraz osoba, która w przeszłości była związana z nim więzami przysposobienia. Jednak treść tego przepisu dodatkowo przemawia przeciwko możliwości uznania byłego małżonka za „osobę najbliższą” w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. Gdyby bowiem mimo rozwiązania małżeństwa przez rozwód byli małżonkowie nadal pozostawali osobami najbliższymi, ze wszystkimi prawnymi konsekwencjami tego stanu rzeczy, w tym również co do możliwości wykonywania na podstawie art. 52 § 1 k.p.k. praw zmarłych pokrzywdzonych, wówczas zbędnym byłoby wprowadzanie odrębnego uregulowania z art. 182 § 2 k.p.k. Bez wątpienia przepis ten (art. 182 § 2 k.p.k.) stanowi wyjątek i służy ochronie interesów świadka, pozwalając mu na uchylenie się od zeznawania w sytuacji, gdy konieczność złożenia zeznań przeciwko osobie, z którą w przeszłości łączyły ją więzy małżeńskie, prowadziłyby do konfliktu sumienia, a często mogłyby skłaniać świadka do ukrywania prawdy bądź zeznawania nieprawdy.

Jak już wcześniej zaznaczono, prawa pokrzywdzonego w razie jego śmierci mogą być wykonywane również przez prokuratora, ale tylko wówczas, gdy brak jest osób najbliższych dla pokrzywdzonego, albo osoby takiej nie ujawniono (art. 52 § 1 in fine k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 2000 r., V KKN 140/00, Lex nr 44981, Prok. i Pr. 2001/Nr 1, poz.10; z dnia 17 maja 2000 r., V KKN 145/00, OSNKW 2000/Nr 7-8, poz.

64; z dnia 16 kwietnia 2002r., V KKN 60/02, LEX nr 53076, Prok. i Pr. 2002/Nr 12, poz. 4).

Nie ulega wątpliwości, że w przedmiotowym postępowaniu została ujawniona osoba najbliższa dla pokrzywdzonej Marzeny N. – córka Justyna N., pochodząca ze związku małżeńskiego pokrzywdzonej z Andrzejem N. Trafnie też podniósł obrońca w kasacji, że w trakcie przesłuchania w dniu 20 września 2010 r. córka nie złożyła wniosku o ściganie (k. 249 – 250, tom II). Myli się jednak obrońca wywodząc, że w sprawie nie zaistniały warunki uprawniające prokuratora do wykonywania praw pokrzywdzonej, w tym zwłaszcza do złożenia wniosku o ściganie oskarżonego za przestępstwo z art. 197 § 1 k.k. Jak ustalił Sąd Apelacyjny w W., Justyna N. przebywa od kilku lat poza granicami kraju, nie utrzymuje żadnych kontaktów z rodziną i nie jest znane jej miejsce pobytu (k. 730, 734 i 819 in fine, tom V).

Słusznie podniósł prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację, że uchybienie w postaci braku wniosku o ściganie, zostało konwalidowane w postępowaniu odwoławczym z chwilą jego złożenia przez prokuratora, a nastąpiło to w sytuacji braku obiektywnych możliwości odebrania oświadczenia w tym zakresie od córki pokrzywdzonej.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stwierdza, co następuje. W sytuacji, gdy co prawda formalnie uzyskano informację o istnieniu osoby najbliższej dla zmarłego pokrzywdzonego, lecz z przyczyn obiektywnych nie jest możliwe ustalenie jej miejsca pobytu i skuteczne doręczenie pism procesowych, w szczególności celem pouczenia jej o przysługujących uprawnieniach (art. 52 § 2 k.p.k.), ten stan rzeczy należy uznać za równoznaczny z „brakiem lub nieujawnieniem” osoby najbliższej w rozumieniu art. 52 § 1 in fine k.p.k., co z kolei uprawnia prokuratora do wykonywania praw pokrzywdzonego, w tym również do złożenia wniosku o ściganie w zakresie tzw. przestępstw wnioskowych. W przeciwnym bowiem wypadku mogłoby dojść do paraliżu postępowania karnego, a w konsekwencji do naruszenia praw pokrzywdzonego oraz interesu społecznego.

Chybione jest stanowisko kasacji, że w przedmiotowej sprawie prokurator nie złożył skutecznego wniosku o ściganie oskarżonego M. za czyn z art. 197 § 1 k.k. Jest też faktem, że prokurator obecny na rozprawie apelacyjnej złożył ten wniosek w sposób dość nietypowy i niestandardowy.

Oświadczył bowiem, że „przyłącza się do wniosku Andrzeja N. o ukaranie Romana M. za dokonanie nie tylko zbrodni zabójstwa ale także zgwałcenia Marzeny N. ” (k. 734v). Wbrew odmiennemu stanowisku autora kasacji, bez znaczenia jest, czy prokurator uważał wówczas wniosek byłego męża pokrzywdzonej za złożony skutecznie, czy też nie. Istotnym jest fakt, że wyraził w tym zakresie własne stanowisko. W istocie rzeczy to „przyłączenie się” prokuratora należy uznać za samoistny wniosek prokuratora o ściganie, gdyż dokładnie taki cel był jego oświadczenia. Należy podkreślić, że kodeks postępowania karnego nie wprowadza szczególnej formy dla skutecznego złożenia wniosku o ściganie przestępstw. Istotnym jest tylko to, aby z dokumentu procesowego wyraźnie wynikało żądanie pokrzywdzonego ścigania sprawcy za przestępstwo popełnione na jego szkodę. Jednakże potrzeba uzyskania w sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek od uprawnionej osoby jednoznacznego wyrazu woli ścigania, nie może prowadzić do nadmiernego formalizmu procesowego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 stycznia 2006 r., V KK 263/05, Lex nr 172196; z dnia 12 grudnia 1985 r., II KR 372/85, OSNKW 1986/Nr 9-10, poz. 80; z dnia 28 sierpnia 1070 r., III KR 113/70, Lex nr 21328). Stanowisko prokuratora wyrażone w dniu 1 marca 2013 r. przed Sądem Apelacyjnym w W., musi być jednoznacznie postrzegane jako złożenie w imieniu zmarłej pokrzywdzonej wniosku o ściganie Romana M. za czyn z art. 197 § 1 k.k., wobec braku osoby najbliższej. A zatem wcześniejszy brak takiego wniosku został prawidłowo konwalidowany.

Mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego jako niezasadną”.

1.2.13. Kasacja wnoszona na podstawie art. 521 k.p.k.

przepisy: art. 521 k.p.k.;

hasła: Kasacja

Postanowienie z dnia 23 stycznia 2014 r., V KK 321/13

Teza:

Podmioty, o jakich mowa w art. 521 § 1 k.p.k. mogą skarżyć jedynie prawomocne orzeczenie sądu kończące postępowanie, przeto w postępowaniu podmiotowo złożonym, w sytuacji, gdy sąd odwoławczy, rozpoznając apelację dotyczącą jednego lub niektórych z oskarżonych, zmienia lub uchyla wyrok na jego lub ich korzyść, nie czyniąc tego także wobec innych oskarżonych objętych tym wyrokiem, którzy go nie zaskarżyli, mimo istnienia podstaw do takiej reakcji, wynikających z art. 435 k.p.k., przedmiotem kasacji, powołującej się na istnienie tych samych względów, które wskazują na tożsame uchybienie w odniesieniu do tych oskarżonych, może być jedynie wyrok sądu pierwszej instancji, który uprawomocnił się wobec nich bez zaskarżania, a nie wyrok sądu odwoławczego, w którym nie wypowiedziano się w ogóle w kwestiach dotyczących tych oskarżonych..

Z uzasadnienia:

„Kasacja ta nie jest zasadna, mimo że w postępowaniu odwoławczym, prowadzonym wobec trzeciego ze współoskarżonych o przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., doszło do naruszenia przepisu art. 435 k.p.k., którego stosowanie – jak wskazuje się w orzecznictwie – jest nie tylko prawem, ale i obowiązkiem sądu, jeżeli uchybienia skutkujące uchynieniem wyroku na rzecz skarżącego przemawiają jednocześnie za takim samym uchynieniem na korzyść oskarżonych, którzy nie skarżyli wyroku (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., III KK 318/07, LEX nr 323685).

Należy jednak zauważyć, że wnoszący tę kasację, jako podmiot specjalny, może wywieść ten środek zaskarżenia tylko od prawomocnego orzeczenia sądu „kończącego postępowanie” (art. 521 § 1 k.p.k.). Przedmiotem zaskarżenia może być tym samym jedynie orzeczenie, które kończy proces w stosunku do osób, na rzecz których wnoszona jest kasacja. Takim postępowaniem nie jest jednak w tej sprawie postępowanie zakończone wyrokiem Sądu odwoławczego, jako że dotyczyło ono tylko postępowania prowadzonego wobec osoby objętej apelacją prokuratora, który to prokurator nie skarżył wyroku wobec pozostałych oskarżonych, tak jak nie skarżyli go zresztą i oni sami. Wprawdzie Sąd odwoławczy orzekł poza dokonanymi zmianami, że „w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy” (pkt 2 wyroku tego Sądu), ale stwierdzenie to wyraźnie wskazuje, iż utrzymuje on w mocy jedynie wyrok w tej części, w jakiej został on zaskarżony, a więc w odniesieniu do oskarżonego, którego apelacja dotyczyła, w zakresie, w jakim nie objęły go zmiany wprowadzone przez Sąd odwoławczy. W pozostałym zakresie, czyli dotyczącym dwóch współoskarżonych o przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., wyrok Sądu Rejonowego uprawomocnił się bez zaskarżania, a w materii dotyczącej tychże oskarżonych, Sąd odwoławczy w ogóle się nie wypowiedział. Tym samym, brak jest w ogóle w wyroku, którego dotyczy ta kasacja, substratu zaskarżenia.

Niewątpliwie powód, który legł u podstaw zmiany wyroku w stosunku do trzeciego oskarżonego, a polegający na uchynieniu rozstrzygnięcia o nawiązce za przypisane mu prze-

stępstwo, polegające na kradzieży drewna z lasu, nakazywał Sądowi odwoławczemu sięgnięcie po art. 435 k.p.k. Chodziło bowiem o przestępstwo popełnione wspólnie i w porozumieniu przez 3 współoskarżonych. Brak rozstrzygnięcia w tej kwestii nie może jednak oznaczać, że tym samym postępowanie wobec dwóch pozostałych współoskarżonych uprawomocniło się dopiero w wyniku braku ingerencji Sądu odwoławczego w wyrok Sądu meriti. Jak wskazano wyżej, wyrok ten uprawomocnił się wobec tych oskarżonych na skutek niezaskarżenia ani przez prokuratora, ani przez nich, orzeczenia Sądu Rejonowego, a in concreto przez niewystąpienie nawet o sporządzenie i doręczenie im uzasadnienia tego wyroku (vide k. 130-131 akt (...)). Przepis art. 435 k.p.k. stwarza jedynie wyjątkową możliwość wkroczenia sądu odwoławczego w prawomocną część orzeczenia i objęcie zmianą dokonywaną odnośnie osoby objętej apelacją także oskarżonych, którzy nie skarżyli wyroku i wobec których wyrok ten stał się już formalnie prawomocny.

Niedostosowanie się do wymogu omawianego przepisu nie zmienia faktu, że wobec tych osób prawomocnym jest wyrok sądu pierwszej instancji. Jeżeli bowiem żaden z środków odwoławczych rozpoznawanych przez sąd drugiej instancji nie dotyczył określonych oskarżonych, a sąd ten wbrew wymogom prawa nie sięgnął po art. 435 k.p.k., to postępowanie, jakie zakończyło się przed tym sądem, nie jest wobec nich postępowaniem, które prawomocnie kończy wyrok sądu odwoławczego. Zakończyło je bowiem orzeczenie sądu pierwszej instancji i to wyrok tego sądu powinien być przedmiotem kasacji podmiotu określonego w art. 521 § 1 k.p.k. Zaskarżenie zaś mimo to wyroku sądu odwoławczego odnośnie takich oskarżonych, z żądaniem uchylenia go z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w drugiej instancji, oznacza, że w istocie sąd ten, przy ponownym jej rozpatrywaniu, nie zajmowałby się bynajmniej apelacją, którą uprzednio rozpoznawał, jako że tego zakresu kasacja w ogóle nie dotyczy, a miałaby jedynie i wyłącznie orzekać poza zakresem prawomocnie już rozpoznanej apelacji, i to w stosunku do oskarżonych, których postępowanie odwoławcze w ogóle nie dotyczyło. Nie jest też możliwe uchylenie prawomocnego wyroku odnośnie obu skazanych, których dotyczy ta kasacja w postępowaniu kasacyjnym, jako że wprawdzie i tu stosuje się odpowiednio art. 435 k.p.k., ale – jak zasadnie wskazuje się w orzecznictwie – dotyczy to tylko sytuacji, gdy oskarżeni wnosili uprzednio środek odwoławczy, a nie dotyczy ich obecnie kasacja, w oparciu o którą dochodzi do uchylenia wyroku wobec innego oskarżonego i zachodzą warunki do skorzystania przez Sąd Najwyższy ze wskazanego wyżej przepisu (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2001 r., II KKN 18/99, LEX nr 51454, z dnia 5 listopada 2002 r., IV KK 309/02, LEX nr 74392, czy z dnia 14 października 2008 r., V KK 325/08, LEX nr 457956). Taka zaś sytuacja w sprawie niniejszej nie zachodzi, gdyż kasacja dotyczy właśnie oskarżonych, wobec których Sąd odwoławczy nie zastosował art. 435 k.p.k., tyle że objęto nią nie ten wyrok, który winien być skarżony.

Konkludując należy stwierdzić, że skoro podmioty, o jakich mowa w art. 521 § 1 k.p.k. mogą skarżyć jedynie prawomocne orzeczenie sądu kończące postępowanie, przeto w postępowaniu podmiotowo złożonym, w sytuacji, gdy sąd odwoławczy, rozpoznając apelację dotyczącą jednego lub niektórych z oskarżonych, zmienia lub uchyla wyrok na jego lub ich korzyść, nie czyniąc tego także wobec innych oskarżonych objętych tym wyrokiem, którzy go nie zaskarżyli, mimo istnienia podstaw do takiej reakcji, wynikających z art. 435 k.p.k., przedmiotem kasacji, powołującej się na istnienie tych samych względów, które wskazują na tożsame uchybienie w odniesieniu do tych oskarżonych, może być jedynie wyrok sądu pierwszej instancji, który uprawomocnił się wobec nich bez zaskarżenia, a nie wyrok sądu odwoławczego, w którym nie wypowiedziano się w ogóle w kwestiach dotyczących tych oskarżonych. Skoro bowiem uchybienie, które spowodowało uchylenie lub zmianę przez sąd odwoławczy orzeczenia (rozstrzygnięcia) wobec osoby, której apelacja dotyczyła, pozostaje także aktualnym w stosunku do tych z nich, którzy wyroku nie skarżyli, to tkwi ono nadal w prawomocnym wyroku sądu pierwszej instancji i

kasacja, o jakiej mowa w art. 521 § 1 k.p.k., wywiedziona od tego orzeczenia, może doprowadzić do wyciągnięcia stosownych konsekwencji prawnych w celu zadośćuczynieniu prawu.

Powyższe wskazuje, że niniejszej kasacji nie można uznać za zasadną i dlatego została ona oddalona. Nie wyklucza to jednak wniesienia ponownie kasacji przez tego samego skarżącego, w stosunku do tych samych oskarżonych, ale już od innego, niż obecnie skarżony, prawomocnego wyroku”.

1.2.14. Zasada specjalności a możliwość wydania wyroku łącznego.

przepisy: art. 607e § 1 k.p.k.
hasła: Zasada specjalności

Wyrok z dnia 14 stycznia 2014 r., V KK 357/13

Teza:

Zasada specjalności sformułowana w art. 607e § 1 k.p.k. stanowi przesłankę ujemną dla orzeczenia w wyroku łącznym (art. 569 §1 k.p.k.) kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności, wymierzone za przestępstwa inne, niż te, które stanowiły podstawę wydania na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest zasadna. Racje ma skarżący, że zasada specjalności sformułowana w art. 607e § 1 k.p.k. stanowi przesłankę ujemną dla orzeczenia w wyroku łącznym (art. 569 §1 k.p.k.) kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności, wymierzone za przestępstwa inne, niż te, które stanowiły podstawę wydania na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (ENA). Skoro zatem skazanego wydano z terytorium RFN w trybie ENA tylko do spraw, które zostały zakończone wyrokami w sprawach II K 1/08 oraz II K 129/10 Sądu Rejonowego w Z. (sprawy (...)) - k. 82 oraz (...) – k. 39), to wykonanie kary może nastąpić tylko w odniesieniu do tych skazań (zob. wyrok SN z dnia 20 października 2011 r., III KK 140/11, LEX 1044023). Wykonanie kary w sprawie (...) - a zatem i wydanie wyroku łącznego - możliwe było tylko w sytuacji zrzeczenia się przez skazanego z prawa ujętego w art. 607e § 1 k.p.k. (art. 607 § 3 pkt 6 k.p.k.), albo poprzez uzyskanie zgody organu sądowego państwa wykonania nakazu na wykonanie kary pozbawienia wolności za przestępstwa opisane w art. 607 § 3 pkt 1 k.p.k. (art. 607 § 3 pkt 8 k.p.k.). Skazany z zasady specjalności określonej w art. 607e § 1 k.p.k. nie zrezygnował (por. k.14 akt SR w S. (...), sygn. akt (...)) - odebranie oświadczenie nastąpiło w drodze pomocy prawnej z odezwy SR w Z. w sprawie (...)), co spowodowało wydanie w dniu 4 lipca 2013 r. postanowienia o zawieszeniu postępowania wykonawczego. W tym układzie wyrok łączny obecnie nie mógł objąć skazania w sprawie (...), co musiało skutkować uwzględnieniem kasacji i uchyleniem wyroku w tej części oraz umorzeniem postępowania w oparciu o przepis art. 572 k.p.k. Poczynić należy uwagę co do kierunku kasacji. Określenie kierunku kasacji na niekorzyść skazanego uzasadnione zostało przez Prokuratora Generalnego tym, iż orzeczona kara łączna jest w wymiarze niższym, niż suma kar z obu objętych wyrokami łącznymi skazań. Stwierdzenie to jest oczywiście prawdziwe, choć z drugiej strony podnieść należy, iż brak zgody państwa wydającego w trybie europejskiego nakazu aresztowania na wydanie skazanego w celu odbycia kary orzeczonej wyrokami w sprawie (...) Sądu Rejonowego w Z. oraz niezrzeczenie się przez skazanego zasady specjalności wynikającej z art. 607 §1 k.p.k. czyni w obecnym stanie niemożliwym wykonanie kary orzeczonej w sprawie (...). W obecnym stanie sprawy, ka-

sacja w istocie poprawi sytuację skazanego, albowiem będzie możliwe wykonanie tylko kary orzeczonej w sprawie (...), a zatem kary w wymiarze 6 miesięcy pozbawienia wolności, a nie kary dwóch lat pozbawienia wolności. Jednak mając na uwadze podkreślany stanowczo kierunek kasacji, oraz to, iż niemożność wykonania kary orzeczonej w sprawie (...) nie ma charakteru trwałego, albowiem sąd wykonawczy może i powinien uruchomić procedurę unormowaną w art. 607 § 3 pkt 8 k.p.k., co może skutkować uzyskaniem zgody organu sądowego państwa wykonania nakazu na wykonanie kary orzeczonej prawomocnym wyrokiem w sprawie (...), to stwierdzić należy, iż nie można uznać, że kasacja w istocie jest wniesiona na korzyść skazanego”.

1.2.15. Pokrzywdzony przestępstwem znęcania się nad zwierzętami.

przepisy: art. 49 k.p.k.; 35 ustawy o ochronie zwierząt.

hasła: Pokrzywdzony;

Wyrok z dnia 16 stycznia 2014 r., V KK 370/13

Teza:

1. **Zwierzę nie jest pokrzywdzonym przestępstwem znęcania się nad zwierzęciem określonym w ustawie o ochronie zwierząt.**
2. **Pokrzywdzony takim przestępstwami jest właściciel lub posiadacz zwierzęcia.**
3. **Jeśli właściciel zwierzęcia, a więc osoba, która potencjalnie może być pokrzywdzonym czynem polegającym na znęcaniu się nad tym zwierzęciem, sama się nad nim znęca, to – wobec zakazu kumulacji ról pokrzywdzonego i oskarżonego – pozbawia się możliwości działania w charakterze pokrzywdzonego. Doprowadza w rezultacie do stanu, który w art. 39 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r., określono formułą „nie działa pokrzywdzony”.**
4. **Stan niedziałania pokrzywdzonego zachodzi więc także wtedy, gdy przedmiotem postępowania jest odpowiedzialność karna za znęcanie się nad zwierzęciem przez jego właściciela lub posiadacza. Ze względu na potrzebę ochrony zwierząt w takich także sytuacjach ustawodawca upoważnił do wykonywania praw pokrzywdzonego organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona zwierząt.**

Z uzasadnienia:

„Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna, a sformułowany w niej wniosek zasługiwał na uwzględnienie. Istotnie, jak zauważył autor kasacji, przyczyną uchylecia wyroku Sądu Rejonowego i umorzenia postępowania przez Sąd drugiej instancji było przyjęcie, że „P.” w T. nie można było postrzegać w dacie umorzenia dochodzenia jako pokrzywdzonego, gdyż żadne dobro prawne tego stowarzyszenia nie zostało bezpośrednio naruszone czynem oskarżonego. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że „P.” nie miało legitymacji procesowej do działania w sprawie w charakterze strony w postępowaniu przygotowawczym, a więc także do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 30 czerwca 2011 r., którym Prokurator Rejonowy w S. zatwierdził postanowienie właściwej jednostki Policji o umorzeniu dochodzenia.

Mając to na uwadze Sąd Okręgowy nie widział potrzeby rozpoznania na rozprawie odwoławczej zarzutów, które obrońca podniósł w apelacji. Dopatrzył się bowiem w przebiegu postępowania sądowego uchylenia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą, tj. braku skargi uprawnionego oskarżyciela i na tym oparł orzeczenie o uchyleniu wyroku

Sądu Rejonowego i umorzeniu postępowania. Wywiódł w uzasadnieniu, że „skoro P. nie było uprawnione do zaskarżenia postanowienia o umorzeniu w sprawie, to tym samym postanowienie o umorzeniu uniemożliwiało dalsze prowadzenie postępowania w sprawie, a wydanie samego orzeczenia przez Sąd Rejonowy w S. było niedopuszczalne”. Dostrzegając przyczynę wyłączającą postępowanie, określoną w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. (brak skargi uprawnionego oskarżyciela), Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., niezależnie od granic zaskarżenia i wpływu podniesionych w apelacji zarzutów na treść wyroku.

Rzecz jednak w tym, że diagnoza postawiona przez Sąd odwoławczy co do braku warunków procesowych do wniesienia oskarżenia w niniejszej sprawie jest całkowicie błędna. Przesłanką z art. 35 ust. 1 u.o.z. jest ściganie z oskarżenia publicznego. Akt oskarżenia wniesiony przez Prokuratora Rejonowego w S. nie może być zatem uznany za pochodzący od nieuprawnionego oskarżyciela. Gdyby natomiast zaistniała sytuacja, której Sąd Okręgowy upatruje w niniejszej sprawie, tj. wniesienie aktu oskarżenia, mimo uprzedniego prawomocnego umorzenia dochodzenia (z założeniem, że zażalenie „P.” było niedopuszczalne jako pochodzące od podmiotu nieuprawnionego) i niepodjęcia go w trybie art. 327 k.p.k., to i wówczas nie można byłoby dopatrzeć się uchybienia polegającego na braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Wystąpiłaby natomiast inna ujemna przesłanka procesowa, określana w nauce procesu karnego mianem konsumpcji skargi publicznej. Należy ona do kategorii innych okoliczności wyłączających ściganie, wymienionych w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. (T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 120, uchwała SN z 26 września 2002 r., I KZP 23/02, OSNKW 2002/11-12/98).

W postępowaniu przygotowawczym nie doszło jednak do konsumpcji skargi publicznej. Stowarzyszenie „P.” w T., wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, było uprawnione do zaskarżenia postanowienia z dnia 30 czerwca 2011 r. o umorzeniu dochodzenia. Twierdząc przeciwnie Sąd Okręgowy przeoczył art. 39 u.o.z., bądź nie nadał mu w sprawie właściwego znaczenia. W dniu wydania postanowienia umarzającego dochodzenie przepis ten stanowił, że w sprawach o przestępstwa określone w art. 35 ust. 1 i 2 tejże ustawy, jeżeli nie działa pokrzywdzony, prawa pokrzywdzonego może wykonywać organizacja społeczna, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Do klasy takich właśnie organizacji należy „P.” w T. Jest ono wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego jako stowarzyszenie (zrzeszenie o celach niezarobkowych opierające działalność na pracy społecznej członków – tak art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r., j.t. Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855), a w zakresie prowadzonej przez nie działalności jest zwalczanie przejawów znęcania się nad zwierzętami (§ 7 ust. 1 pkt 2 statutu Stowarzyszenia k. 433). Nietrafne jest więc stanowisko Sądu Okręgowego negujące uprawnienie „P.” do działania w procesie przez wykonywanie praw pokrzywdzonego, jeśli uzasadniono je tym tylko, że czyn nie narusza bezpośrednio dobra prawnego tej organizacji. Wszak jej legitymacja do działania w procesie, zgodnie z art. 39 u.o.z., opierała się na konstrukcji wykonywania praw innego podmiotu, tj. pokrzywdzonego, który w sprawie nie działał. Uprawnienie Stowarzyszenia miało charakter subsydiarny, gdyż aktualizowało się, jeżeli nie działał pokrzywdzony. Pozostaje zatem do rozważenia, czy ta ostatnia przesłanka, tj. niedziałanie pokrzywdzonego, zaistniała w niniejszej sprawie.

Kwestia, kogo należy uznać za pokrzywdzonego przestępstwem określonym w art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt jest złożona ze względu na różnorodność sytuacji faktycznych, w których dochodzi do aktów znęcania się nad zwierzęciem. Nie jest nim, co oczywiste, samo zwierzę, bo nie jest „osobą” w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k.. Zwierzę nie jest też rzeczą, o czym pryncypialnie stanowi art. 1 ust. 1 u.o.z. Jeśli jednak zważyć, że w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące rzeczy (art. 1 ust. 2 u.o.z.), to uprawniony jest wniosek, że zwierzę hodowlane lub

domowe, należy postrzegać jako przedmiot własności lub posiadania we wszystkich jego formach (samoistnego, zależnego). Skoro zaś prawo chroni własność, jak i stan spokojnego posiadania, to przyjęć trzeba, że pokrzywdzonym czynem polegającym na znęcaniu się nad zwierzęciem jest przede wszystkim jego właściciel lub posiadacz (M. Gabriel – Węglowski: Przepięstwa przeciwko humanitarnej ochronie zwierząt, Toruń 2008, s. 157-163, także tezy uchwały SN z 26 listopada 1976 r., VI KZP 11/75, OSNKW 1977/1/1).

W stanie faktycznym sprawy oskarżony, wobec którego prawomocnie umorzono postępowanie karne, jest nadal właścicielem koni, o których mowa w zarzucie aktu oskarżenia. Z tej racji w sprawie dotyczącej znęcania się nad tymi zwierzętami powinien on uchodzić za pokrzywdzonego. Nie może mieć jednak statusu pokrzywdzonego w sytuacji, gdy to jego właśnie podejrzewano o znęcanie się nad własnymi końmi, przedstawiono mu w dochodzeniu stosowny zarzut, a po zamknięciu postępowania przygotowawczego wniesiono przeciwko niemu akt oskarżenia. Procedura karna wyklucza kumulację ról pokrzywdzonego i oskarżonego w postępowaniu co do tego samego czynu. Jeśli właściciel zwierzęcia, a więc osoba, która potencjalnie może być pokrzywdzonym czynem polegającym na znęcaniu się nad tym zwierzęciem, sama się nad nim znęca, pozbawia się możliwości działania w charakterze pokrzywdzonego. Doprowadza w rezultacie do stanu, który w art. 39 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r., określono formułą „nie działa pokrzywdzony”. Stan niedziałania pokrzywdzonego zachodzi więc także wtedy, gdy przedmiotem postępowania jest odpowiedzialność karna za znęcanie się nad zwierzęciem przez jego właściciela lub posiadacza. Ze względu na potrzebę ochrony zwierząt w takich także sytuacjach ustawodawca upoważnił do wykonywania praw pokrzywdzonego organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. Złożenie zażalenia przez „P.” stanowiło dopuszczoną przez ustawę czynność procesową w sprawie o znęcanie się nad końmi w gospodarstwie rolnym Roberta G. (art. 306 § 1 k.p.k. w zw. z art. 325a § 2 k.p.k.). Nietrafne było więc stanowisko Sądu Okręgowego, jakoby postanowienie o umorzeniu postępowania zatwierdzone przez Prokuratora Rejonowego w S. w dniu 30 czerwca 2011 r. uprawomocniło się wobec zaskarżenia go tylko przez podmiot nieuprawniony. Nie doszło do uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu dochodzenia, a jego kontynuowanie umożliwiło skuteczne wniesienie aktu oskarżenia.

Warto zauważyć, że stan prawny umożliwiający subsydiarne wykonywanie praw pokrzywdzonego przez organizację społeczną, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, trwał do 1 stycznia 2012 r. Ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. nr 230, poz. 1373) zmieniono brzmienie art. 39 u.o.z. przez usunięcie z jego treści słów „jeżeli nie działa pokrzywdzony”. Po tej zmianie organizacje, o których mowa, uzyskały samoistną legitymację do wykonywania praw pokrzywdzonego w sprawach o czyny określone w art. 35 ust. 1 u.o.z. Tak więc po wniesieniu aktu oskarżenia w dniu 30 grudnia 2011 r. „P.” w T. przysługiwało już samoistne uprawnienie ustawowe do działania w procesie polegające na wykonywaniu praw pokrzywdzonego.

Podsumowując należy stwierdzić, że w kasacji zasadnie podniesiono zarzut uchybienia przepisowi art. 39 u.o.z. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012r. przez błędne uznanie, że Stowarzyszenie „P.” nie było uprawnione do wykonywania w niniejszej sprawie praw pokrzywdzonego. Obraza tego przepisu miała rażący charakter i wpłynęła w decydujący sposób na treść zaskarżonego wyroku. W uwzględnieniu wniosku Prokuratora Generalnego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym (art. 537 § 1 i 2 k.p.k.).”

1.2.16. Obrona obligatoryjna w postępowaniu wykonawczym.

przepisy: art. 8 § 2 pkt 1 k.k.w.
 hasła: Obrona obligatoryjna

Postanowienie z dnia 22 stycznia 2014 r., V KO 91/13

Teza:

Obowiązek posiadania obrońcy, o którym mowa w art. 8 § 2 pkt 1 k.k.w. aktualizuje się wówczas, gdy u skazanego stwierdzono całkowitą głuchotę, a nie inne dolegliwości słuchowe, nawet jeżeli mają znaczny charakter.

Z uzasadnienia:

„W swoim piśmie skazany wskazuje na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Zgodnie jednak z brzmieniem art. 542 § 3 k.p.k., w przypadku ujawnienia się owych bezwzględnych przyczyn wznowienie postępowania powinno nastąpić z urzędu, a wniosek strony traktować należy jedynie jako sygnalizację i wniosek o podjęcie czynności z urzędu w trybie art. 9 § 2 k.p.k. (por. m.in. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005/6/48, postanowienie z dnia 4 sierpnia 2005 r., II KZ 37/05, LEX nr 152513).

Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie nie dopatrył się zaistnienia sygnalizowanej przez skazanego bezwzględnej przyczyny odwoławczej polegającej na braku obrońcy w postępowaniu sądowym o udzielenie przerwy w karze, w sytuacji gdy posiadanie takiego obrońcy było obligatoryjne. Brak jest bowiem, poza oświadczeniem skazanego jakichkolwiek danych, a zwłaszcza wiarygodnej dokumentacji medycznej świadczącej o podejrzeniu, iż sprawca jest niepoczytalny. W szczególności nie potwierdza tego karta informacyjna leczenia szpitalnego (k. 23) w której wskazano jedynie na osobowość nieprawidłową.

Prima facie rozważyć można w niniejszej sprawie zaistnienie innej przyczyny obrony obligatoryjnej. Zgodnie z art. 8 § 2 pkt 1 k.k.w. skazany w postępowaniu przed sądem musi mieć obrońcę, gdy jest głuchy. Taki obrońca ma prawo do brania udziału w posiedzeniu sądu penitencjarnego w przedmiocie rozpoznania wniosku o udzielenie przerwy w wykonywaniu kary (art. 22 § 1 k.k.w. w zw. z art. 153a § 1 k.k.w.), a jego nieobecność wstrzymuje procedowanie (art. 22 § 1a k.k.w.). Bezspornym jest natomiast, że Dariusz O. zarówno w postępowaniu przed Sądem I, jak i II instancji nie miał obrońcy, a wszelkie pisma redagował samodzielnie. Analiza akt sprawy, a zwłaszcza dokumentacji medycznej wskazuje, iż rzeczywiście u skazanego zdiagnozowano obustronny niedosłuch zmysłowo nerwowy, a 23 marca 2013 r. wszczepiono mu implant ślimakowy Model Sonata Flex 28 do ucha prawego. Wynika z niej także, że samo wszczepienie implantu stanowi jedynie pierwszą fazę procesu leczenia i rehabilitacji, a proces ustawienia systemu wymaga wielu comiesięcznych wizyt i jest procedurą długotrwałą (w przypadku skazanego co najmniej do marca 2015 r.).

Ocena tej okoliczności pojawia się w uzasadnieniu postanowienia Sądu Apelacyjnego w S. W kontekście ewentualnego wyznaczenia obrońcy z urzędu lub tłumacza języka migowego, Sąd stanął na stanowisku, że skazany nie stawiał się na posiedzeniach, ani nie wnosił o wyznaczenie obrońcy, co uniemożliwiło Sądowi weryfikację stanu zdrowia (słuchu) skazanego. Na dowód tego, iż skazany słyszy Sąd ten powołał się na wywiad kuratora sądowego z dnia 16 maja 2013 r., na którym to spotkaniu skazany miał swobodnie rozmawiać z kuratorem (adnotacja, ze wywiad odbył się na podstawie rozmowy – k. 30).

Dokładna analiza dokumentacji medycznej załączonej do szeregu pism skazanego, a także jego własne pisemne oświadczenia wskazują, iż stopień uszkodzenia słuchu jest znaczny, lecz Dariusz O. nie cierpi na głuchotę. Natomiast zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 10 marca 1997 r. III KKN 155/96, OSN Prok. i Pr. 1996, nr 7-8, poz. 8) podzielanym przez doktrynę (m.in. J. Grajewski (w:) L.K. Paprzycki, S. Steinborn, Komentarz aktualizowany do art. 1-424 Kodeksu postępowania karnego, teza 7 do art. 79 k.p.k.), obowiązek posiadania obrońcy, o którym mowa w art. 8 § 2 pkt 1 k.k.w. aktualizuje się wówczas, gdy u skazanego stwierdzono całkowitą głuchotę, a nie inne dolegliwości słuchowe, nawet jeżeli mają znaczny charakter. Pogląd ten podzielany jest przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

Jak wynika z dokumentacji medycznej przedstawionej przez samego skazanego (karta wypisu z (...), k. 37) stwierdzono u niego obustronny niedosłuch zmysłowo-nerwowy, asymetryczny, w uchu prawym głęboki, a w uchu lewym znacznego stopnia. To niewątpliwe upośledzenie funkcji słuchu nie jest jednak tożsame z głuchotą w rozumieniu art. 8 § 2 pkt 1 k.k.w”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4. Zagadnienia prawne

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Tarnowie, I KZP 30/13

Czy sąd może odmówić stosowania art. 75 § 1 kodeksu karnego w zakresie w jakim Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 17 lipca 2013 roku, SK 9/10, uznał ten przepis za niezgodny z art. 45 ustęp 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mimo, że jeszcze nie upłynął okres vacatio legis po upływie którego przepis ten traci moc, we wskazanym zakresie?”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.2. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, I KZP 1/14

Czy w przypadku doznania przez pokrzywdzonych w jednym zdarzeniu drogowym obrażeń naruszających prawidłowe czynności ciała na okres powyżej i poniżej 7 dni należy wyodrębnić zachowanie sprawcy w części dotyczącej pokrzywdzonych z obrażeniami poniżej 7 dni i uznać je za wykroczenie z art. 86 §1 k.w., a w konsekwencji wszcząć postępowanie o to wykroczenie, czy też w opisie zarzutu z art. 177 § 1 bądź § 2 k.k. oprócz pokrzywdzonych z obrażeniami powyżej 7 dni ujęci być powinni także pokrzywdzeni z obrażeniami poniżej 7 dni, gdyż również ich dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone tym samym zdarzeniem faktycznym?”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.3. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Zamościu, I KZP 2/14

Czy dla odpowiedzialności z art. 245 kk, w sytuacji, w której sprawca w celu wywarcia wpływu na świadka używa groźby bezprawnej w postaci groźby karalnej określonej w art. 190 § 1 kk konieczne jest ustalenie, że groźba wzbudza uzasadnioną obawę, że będzie spełniona?”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.4. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, I KZP 3/14

Czy użyty w art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247) termin "orzeczona kara podlegająca wykonaniu" odnosi się do każdej jednostkowej, bezwarunkowej, nie wykonanej jeszcze kary orzeczonej za konkretny czyn, który w następstwie zmiany ustawy stał się wykroczeniem, czy też wymieniony warunek wyłącza zastosowanie tego przepisu w sytuacji, gdy owa kara jednostkowa została pochłonięta przez karę łączną, orzeczoną w związku z wystąpieniem realnego zbiegu przestępstw?”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.5. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Warszawie, I KZP 4/14

Czy na postanowienie sądu I instancji wydane na podstawie art. 50 ust.1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 roku poz. 1247) przysługuje zażalenie?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.6. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Tarnowie, I KZP 5/14

Czy zawarte w art. 50 ust 2 ustawy z dnia 27 września 2013r o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013r, poz. 1247) określenie "górną granicą ustawowego zagrożenia przewidziana za ten czyn" odnosi się wyłącznie do zagrożenia przewidzianego w sankcji przepisu określającego dany typ wykroczenia, czy też należy go odnosić do górnej ustawowej granicy danego rodzaju kary przewidzianej w Kodeksie wykroczeń?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.7. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Gliwicach, I KZP 6/14

Czy wobec braku uwzględnienia w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2013.1247) reguł zamiany kary ograniczenia wolności orzeczonej wobec sprawcy przestępstwa podlegającego kontrawencjonalizacji w sytuacji, gdy odpowiedni przepis kodeksu wykroczeń w sankcji nie przewiduje takiego rodzaju kary postępowanie dotyczące zamiany, jak i wykonawcze, należy umorzyć, czy też orzeczona kara ograniczenia wolności powinna być zamieniona na karę przewidzianą za wykroczenie, ze zmianą rodzaju kary?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1. Wolność słowa; wolność badań naukowych; nieprecyzyjność zwrotów „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” (SK 65/12).

Kwestionowany przepis kodeksu karnego, w części obejmującej zwrot „nawołuje do nienawiści”, jest zgodny z konstytucją.

25 lutego 2014 r. o godz. 13.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał skargę konstytucyjną B. R. dotyczącą zapisanych w kodeksie karnym zwrotów: „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa”.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 256 § 1 kodeksu karnego, w części obejmującej zwrot „nawołuje do nienawiści”, **jest zgodny** z art. 42 ust. 1 i art. 2 oraz z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Ustawodawca w art. 256 § 1 kodeksu karnego kryminalizuje dwa rodzaje zachowań: 1) publiczne propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa lub 2) publiczne nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość.

Trybunał ustalił, że merytorycznemu rozpoznaniu w sprawie podlegał zarzut skarżącego co do art. 256 § 1 k.k., w części obejmującej zwrot „nawołuje do nienawiści”. Zdaniem skarżącego słowa te są niejasne i nieprecyzyjne w świetle art. 42 ust. 1 i art. 2 konstytucji, a przez to naruszają także wolność słowa, to jest art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Trybunał przypomniał, że nie da się uniknąć używania zwrotów niedookreślonych i nieostrych w przepisach prawa, ponieważ są one tworzone przy użyciu słów ogólnego (powszechnego) języka polskiego, które na ogół nie są ani jednoznaczne, ani wystarczająco dookreślone i ostre. O ile prawodawca powinien w każdym wypadku dążyć do ujednoznacznienia używanych słów, to występowanie słów czy zwrotów niedookreślonych i nieostrych może być wręcz wskazana dla zapewnienia niezbędnej elastyczności przepisom prawnym, tak by na ich podstawie można było w sposób adekwatny kwalifikować indywidualne cechy konkretnych zdarzeń.

Znaczenie zaskarżonego zwrotu „nawołuje do nienawiści” może być ustalone przede wszystkim przez odwołanie się do znaczeń jakie mają te słowa w ogólnym (powszechnym) języku polskim. Istotne jest również to, że zwrot ten doprecyzowuje kontekst normatywny ich użycia w kodeksie karnym.

Po pierwsze, do zwrotu „nawołuje do nienawiści” odnosi się zawarte w art. 256 § 1 k.k. słowo „publicznie”. Nie każde zatem nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość jest zabronione, ale tylko takie, które ma charakter publiczny.

Po drugie, przestępstwo nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość może być popełnione tylko z działania.

Po trzecie, art. 256 § 1 k.k. nie kryminalizuje dowolnego nawoływania do nienawiści, lecz tylko dokonanego na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość. Katalog ten jest zamknięty.

Po czwarte, przestępstwo nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość ma charakter umyślny i może być popełnione wyłącznie z zamiarem bezpośrednim, a zatem nie popełnia przestępstwa z art. 256 § 1 k.k. ten, kto przewidując możliwość popełnienia czynu zabronionego, jedynie na to się godzi.

Niedookreśloność i nieostrość zwrotu „nawołuje do nienawiści” ulega również zawężeniu poprzez odwołanie się do ustaleń nauki prawa oraz orzeczeń Sądu Najwyższego.

Ponadto zapewnieniu nadania zwrotowi „nawołuje do nienawiści” znaczenia zgodnego z regułami konstytucyjnymi i prawnomiędzynarodowymi chroniącymi prawa człowieka służą gwarancje proceduralne. Są nimi kontrola instancyjna orzeczeń sądowych oraz możliwość podejmowania uchwał wyjaśniających zagadnienia prawne przez Sąd Najwyższy.

Przeprowadzone przez Trybunał badanie praktyki ścigania i karania przestępstw publicznego nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego nie dają podstaw do uznania, że art. 256 § 1 k.k. w części obejmującej zwrot „nawołuje do nienawiści” godzi w wolność słowa.

Z hierarchicznej budowy systemu prawnego wynika dyrektywa nakazująca przy interpretacji aktów niższego rzędu brać pod uwagę normy i wartości wyrażone w aktach wyższego rzędu. Kwalifikacja przez prokuratorów i sądy określonych zachowań jako przestępstw nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość musi zatem być dokonywana z uwzględnieniem wolności słowa chronionej przez konstytucję oraz umowy międzynarodowe, którymi związana jest Polska: Powszechną deklarację praw człowieka, Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Międzynarodowy pakt praw osobistych i politycznych.

Kwestia, czy w konkretnej sprawie karnej sąd nie interpretował zwrotu „nawołuje do nienawiści”, w sposób godzący w wolność słowa, wykracza poza granice kognicji Trybunału. Przedmiot skargi konstytucyjnej ograniczony jest bowiem do kontroli konstytucyjności prawa, a nie kontroli konstytucyjności orzeczeń sądowych.

Trybunał podkreślił jednocześnie, że kryminalizacja nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość stanowi ograniczenie wolności słowa. Wolność słowa jest jedną z najbardziej podstawowych praw człowieka, kluczową dla jego rozwoju i samorealizacji oraz mającą konstytucyjne znaczenie dla demokracji.

Kontrolowane przez Trybunał w tej sprawie ograniczenie wolności słowa spełnia jednak kryterium konstytucyjnej proporcjonalności, tzn. jest konieczne w państwie demokratycznym dla jego bezpieczeństwa, porządku publicznego oraz wolności i praw innych osób. Znajduje ono silny aksjologiczny grunt w naszej konstytucji: w zasadzie przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka (art. 30) oraz zakazie istnienia partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszystów i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową (art. 13).

Wolność słowa chroni nie tylko takie wypowiedzi, które są odbierane przychylnie albo postrzegane jako nieszkodliwe lub obojętne, ale także wypowiedzi wyrażające dezaprobatę, niechęć, uprzedzenia czy antypatie. Jednocześnie wolność słowa nie jest absolutna. Ze względu na ludobójcze doświadczenia totalitaryzmów ostatnich 100 lat i konieczność ochrony godności i pamięci dziesiątków milionów ich ofiar, państwa europejskie kryminalizują tzw. mowę nienawiści (zob. np.: § 283 austriackiego kodeksu karnego, § 356 czeskiego kodeksu karnego, art. R625-7 francuskiego kodeksu karnego, § 130 niemieckiego kodeksu karnego, rozdział III, *Public Order Act* uchwalony przez Parlament Zjednoczonego Królestwa).

Art. 256 § 1 k.k. nie powtarza dosłownie treści przepisów państw unijnych, ale ma z nimi wspólne korzenie aksjologiczne, ponieważ służy ochronie tych samych wartości: przyrodzonej godności człowieka oraz wynikających z niej praw i wolności. Jest również realizacją obowiązku Państwa Polskiego, wypływającego z art. 20 ust. 2 Międzynarodowego paktu praw osobistych i politycznych ONZ, zgodnie z którym „Popieranie w jakikolwiek sposób nienawiści narodowej, rasowej lub religijnej, stanowiące podżeganie do dyskryminacji, wrogości lub gwałtu, powinno być ustawowo zakazane”.

2.2. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)

Nakazanie obecności funkcjonariusza podczas udzielania świadczenia zdrowotnego również osobom pozbawionym wolności, co do których nie jest to konieczne oraz brak przesłanek uzasadniających odstąpienie od tego nakazu jest niezgodne z konstytucją.

19 lutego 2014 r. o godz. 9.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący warunków udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności.

W wyroku z 26 lutego o Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 115 § 7 zdanie pierwsze ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy przez to, że nakazuje obecność funkcjonariusza niewykonywającego zawodu medycznego podczas udzielania świadczenia zdrowotnego:

- również osobom pozbawionym wolności, co do których nie jest to konieczne,
- nie określa przesłanek uzasadniających odstąpienie od tego nakazu

jest **niezgodny** z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Powyższy przepis traci moc obowiązującą z upływem dwunastu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

Przedmiotem kontroli konstytucyjnej w rozstrzyganej sprawie był art. 115 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy. Stanowi on, że: skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego świadczenia zdrowotne są udzielane w obecności funkcjonariusza niewykonywającego zawodu medycznego; na wniosek funkcjonariusza lub pracownika podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności, świadczenia zdrowotne mogą być udzielane skazanemu bez obecności funkcjonariusza niewykonywającego zawodu medycznego.

Przesądżająca o konstytucyjności zakwestionowanego przepisu była odpowiedź na pytanie o to, czy efekty wprowadzonej regulacji pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na pacjenta – więźnia (kryterium proporcjonalności *sensu stricto*). Dobrami, które pozostają w konflikcie są prawo do prywatności i bezpieczeństwo personelu medycznego. Zdaniem wnioskodawcy art. 115 § 7 k.k.w. w sposób nieprawidłowy wyważa te dobra, dając prymat drugiemu z nich. Zdaniem Trybunału prywatność jednostki, tam gdzie jest to możliwe, powinna być chroniona w imię fundamentalnej wartości konstytucyjnej, jaką jest godność człowieka.

Trybunał rozstrzygnął, czy środkiem proporcjonalnym dla zapewnienia bezpieczeństwa personelowi medycznemu jest generalne przesądzenie, że wszystkim skazanym odbywającym karę w zakładzie karnym typu zamkniętego świadczenia medyczne są udzielane w obecności funkcjonariusza Służby Więziennej. Trybunał przyjął, że więzień odbywający karę w zakładzie karnym typu zamkniętego może sprawiać większe zagrożenie dla bezpieczeństwa personelu medycznego, niż odbywający karę w zakładzie karnym typu półotwartego. Zdaniem Trybunału odwrócenie obecnie obowiązującej zasady – na wzór przyjęty w przypadku zakładów karnych typu półotwartego – mogłoby skutkować wnioskami ze strony personelu medycznego o obecność funkcjonariusza SW przy świadczeniu medycznym, co w efekcie dodatkowo obciążałoby organizacyjnie system penitencjarny. Dlatego Trybunał podzielił zarzut wnioskodawcy tylko w zakresie w jakim oparty jest on na założeniu, że skazani odbywający karę w zakładach karnych typu zamkniętego nie stanowią grupy jednorodnej. Nie każdy z nich w równym stopniu stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa więziennego personelu medycznego.

Zdaniem Trybunału przewidziane w kwestionowanym przepisie, generalne rozwiązanie w sposób nieproporcjonalny ogranicza prawo do prywatności skazanego, korzystającego ze świadczeń medycznych. W art. 115 § 7 k.k.w. brak przesłanek, w przypadku zaistnienia których obecność funkcjonariusza niewykonywającego zawodu medycznego jest konieczna. Wystarcza samo odbywanie kary w zakładzie karnym typu zamkniętego. Ustawodawca – zamiast generalnej regulacji – obejmującej wszystkich umieszczonych w zakładach typu zamkniętego, powinien wyróżniać te ich kategorie, które potencjalnie mogą stwarzać w takich zakładach zagrożenie dla bezpieczeństwa personelu medycznego i wobec których świadczenia zdrowotne muszą być wykonywane w obecności funkcjonariusza SW. W pozostałym zakresie zasadą powinien być brak obecności funkcjonariusza SW przy udzielaniu świadczenia medycznego, chyba, że wniosek o taką obecność złoży członek personelu medycznego w zakładzie karnym zamkniętym.

Trybunał podkreślił także, że w każdym natomiast wypadku konieczne jest utrzymanie zasady poufności badań medycznych. Jej warunkiem jest nie przekazywanie informacji uzyskanych przez osoby udzielające świadczeń medycznych oraz funkcjonariuszy SW przy tym obecnych.

Trybunał odroczył utratę mocy obowiązującej art. 115 § 7 k.k.w. o dwanaście miesięcy. W ciągu tego okresu ustawodawca jest zobowiązany do uchwalenia nowego przepisu, który określi przesłanki, w przypadku zaistnienia których obecność funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego przy udzielaniu świadczeń medycznych będzie konieczna”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.3. Wolność działalności gospodarczej (P 31/13)

Kwestionowane przepisy prawa lotniczego i rozporządzenia w sprawie podstawowych przepisów porządkowych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i ochrony lotów oraz porządku na lotnisku są zgodne z konstytucją.

27 lutego 2014 r. o godz. 9.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy dotyczące prowadzenia, wbrew zakazowi, działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu usług taxi w Porcie Lotniczym im. Fryderyka Chopina, bez zgody zarządzającego lotniskiem.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że

1. Art. 210 ust. 1 pkt 5a w związku z art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze **jest zgodny** z art. 22 w związku z art. 20 konstytucji oraz z wynikającą z art. 2 konstytucji zasadą prawidłowej legislacji.

2. § 2 ust. 1 pkt 6 lit. b rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 4 września 2012 r. w sprawie podstawowych przepisów porządkowych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i ochrony lotów oraz porządku na lotnisku **jest zgodny** z art. 22 w związku z art. 20 i art. 2 konstytucji oraz **nie jest niezgodny** z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Gwarantowana przez art. 22 konstytucji wolność działalności gospodarczej nie ma charakteru absolutnego, a zatem może podlegać ograniczeniom.

Skoro operowanie przepisami blankietowymi jest akceptowane w kontekście szczególnej gwarancji określoności skonstruowanej na użytek odpowiedzialności karnej, to *a maiori ad minus* [wnioskowanie z większego na mniejsze (*komu wolno więcej, temu tym bardziej wolno mniej*)] uznać należy, że przy spełnieniu określonych warunków, posługiwanie się przepisem blankietowym nie koliduje także z ogólną („słabszą”) gwarancją wynikającą z zakorzenionej w art. 2 konstytucji zasadzie poprawnej legislacji.

Pomimo zawartego w zaskarżonym uregulowaniu odesłania do źródła podustawowego, poddany kontroli art. 210 ust. 1 pkt 5a w zw. z art. 83a ust. 1 i 2 prawa lotniczego, czytany łącznie z § 2 ust. 1 pkt 6 lit. b rozporządzenia wydanego na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy, pozwala adresatowi normy wyrażonej w zaskarżonym przepisie na ustalenie, czy jego zachowanie będzie naruszać prawo. Art. 210 ust. 1 pkt 5a w zw. z art. 83a ust. 2 prawa lotniczego jest zgodny z art. 2 konstytucji w aspekcie wynikającej z niego zasady prawidłowej legislacji.

Specyfika ujęcia zarzutu niezgodności kontrolowanego uregulowania z art. 22 w zw. z art. 2 konstytucji (wyłącznie aspekt formalny, tj. dochowanie ustawowego wymogu stanowienia ograniczeń w korzystaniu z wolności działalności gospodarczej) powoduje, że stwierdzenie zgodności tego uregulowania z art. 2 konstytucji w aspekcie zasady prawidłowej legislacji implikuje stwierdzenie jego zgodności także z art. 22 w zw. z art. 20 konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 31 ust. 3 konstytucji nie jest adekwatnym wzorcem kontroli w niniejszej sprawie. Art. 22 konstytucji szerzej określa granice dopuszczalnej ingerencji w gwarantowaną w nim wolność, aniżeli to czyni nieadekwatny tu, „ogólny” art. 31 ust. 3 konstytucji. Sąd pytający nie obalił doniesienia zgodności zaskarżonego przepisu rozporządzenia z art. 22 w zw. z art. 20 konstytucji, w konsekwencji § 2 ust. 1 pkt 6 lit. b rozporządzenia jest zgodny z tymi wzorcami kontroli konstytucyjnej.

Ani w *petitum* wniesionego pytania prawnego, ani też w uzasadnieniu nie wskazano wyraźnie, która z zasad charakteryzujących Rzeczpospolitą Polską jako demokratyczne państwo prawne urzeczywistniająca

zasady sprawiedliwości społecznej została naruszona w wyniku uregulowania przyjętego w § 2 ust. 1 pkt 6 lit. b rozporządzenia. Wzorzec ten nie został zatem powołany jako samodzielna podstawa kontroli. Wobec zatem stwierdzenia niesprzeczności zaskarżonego przepisu z pozostałymi wzorcami kontroli wskazanymi w niniejszej sprawie należy uznać, iż kwestionowany § 2 ust. 1 pkt 6 lit. b rozporządzenia jest zgodny z art. 2 konstytucji.

”.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.1. Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia (SK 1/14)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 55 ust. 1 zdanie 1 oraz art. 330 § 2 zdanie 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego z art. 32 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, w zakresie w jakim uprawnienie do wniesienia przez pokrzywdzonego aktu oskarżenia powstaje jedynie w przypadku powtórnego wydania przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.2. Tymczasowe aresztowanie; wyłączenie możliwości telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą (K 54/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 217c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny wykonawczy w zakresie, w jakim wyłącza możliwość telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.3. Wykroczenia; ograniczenie praw i wolności obywateli w zakresie możliwości uzyskania informacji o popełnionym wykroczeniu (K 51/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1) art. 38 ustawy z 21 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim narusza on konstytucyjną zasadę ochrony zaufania obywateli do Państwa;

2) art. 38 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 42 ust. 2 oraz 3 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie w jakim uniemożliwia on obywatelowi skuteczną obronę oraz stawia go przed wyborem zrzeczenia się konstytucyjnego prawa domniemania niewinności albo narażenia na postępowanie sądowe, a także w zakresie w jakim znajdujące się w nim rozwiązania są nieproporcjonalne do celów osiągniętych przez Państwo;

3) art. 38 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie w jakim różnicuje on prawo obywateli do równego traktowania przez władze publiczne w zależności od rodzaju służby państwowej dokonującej kontroli;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.4. Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 555 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z:

- art. 77 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;
- art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.5. Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności Załączników Nr 1 oraz Nr 2 do ustawy z dnia 6 września 2001 r o transporcie drogowym z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.6. Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa "i miejsca urodzenia", art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4, oraz art. 16 ust. 3 pkt 6 oraz art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepieniu komórek, tkanek i narządów z art. 47 oraz z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.7. Podstawa uchylecia prawomocnego mandatu karnego (K 23/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 101 § 1 zdanie 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w zakresie, w jakim nie przewiduje jako podstawy uchylecia prawomocnego mandatu karnego sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego stanowiącego podstawę ukarania za wykroczenie w postępowaniu mandatowym - z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.8. Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 244 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego - w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń i obowiązku poinformowania zatrzymanego o takim prawie - z art. 42 ust. 2 i art. 42 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.9. Imprezy masowe; odpowiedzialność karna za niezastosowanie się do polecenia wydanego na podstawie regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej (K 17/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych w części zawierającej słowa: "regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej" - z art. 41 ust. 1, art. 42 ust. 1, art. 32 ust. 1, art. 87 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.10. Prawo autorskie (K 15/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.11. Obligatoryjna zamiana grzywny na zastępczą karę aresztu (K 9/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 25 § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń przez to, że ustanawia obligatoryjną zamianę grzywny na zastępczą karę aresztu - z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.12. Nielegalny pobór energii elektrycznej; dopuszczalność stosowania wobec osoby fizycznej za ten sam czyn odpowiedzialności karnej i odpowiedzialności cywilnej o charakterze sankcyjnym - opłata (P 50/13)

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wystąpił z pytaniem czy art. 278 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny oraz art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo energetyczne w zakresie w jakim dopuszczają jednoczesne stosowanie wobec tej samej osoby, za to samo zachowanie polegające na nielegalnym poborze energii elektrycznej, odpowiedzialności za przestępstwo oraz opłaty przewidzianej właśnie w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo energetyczne jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.13. Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszanej (P 43/13)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy:

1. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,

2. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 2 Konstytucji RP,

3. art. 75 § 1a Kodeksu karnego jest zgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP i w związku z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.14. Odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe; odpowiedzialność za wykroczenie skarbowe (P 40/13)

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu wystąpił z pytaniem: czy art. 62 § 2 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy w zakresie, w jakim dopuszcza odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe albo wykroczenie skarbowe, pomimo uprzedniego zastosowania, na podstawie art. 108 § 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, swoistej sankcji podatkowej, polegającej na obowiązku zapłaty podatku w efekcie samego wystawienia fikcyjnej faktury wskazującej kwotę podatku, jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.15. Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13)

Sąd Najwyższy wystąpił z pytaniem: czy art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych jest zgodny z art. 180 ust. 2 i 5 w związku z art. 180 ust. 1, art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 186 ust. 1 oraz w związku z art. 173 i art. 10 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.16. Skrócenie *vacatio legis* (P 29/13)

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach wystąpił z pytaniem: czy art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 maja 2012 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z nakazem zachowania odpowiedniej *vacatio legis*, jest zgodny z art. 2 w związku z art. 88 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.17. Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)

Sąd Okręgowy w Warszawie wystąpił z pytaniem: czy art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego jest zgodny z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim nie dopuszcza zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.18. Wskazanie sprawcy wykroczenia drogowego (P 27/13)

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wystąpił z pytaniem: czy art 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń jest zgodny z art. 2 oraz 42 ust. 1 w zw. z art 31 ust.3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.19. Siedziby i obszary właściwości prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych (U 10/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności o zbadanie zgodności:

1) przepisu § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 marca 2010 roku w sprawie utworzenia prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości w zakresie, w jakim:

a) ustalony w pkt 1 obszar właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku nie obejmuje obszaru właściwości Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce,

b) ustalony w pkt 6 obszar właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi nie obejmuje obszaru właściwości Prokuratury Okręgowej w Płocku,

c) w ustalonym w pkt 10 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie pozostawiony został obszar właściwości Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce oraz Prokuratury Okręgowej w Płocku;

2) przepisu § 3 rozporządzenia wymienionego w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim, w ustalonym:

a) w pkt 1 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku, nie przewiduje utworzenia Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce,

b) w pkt 6 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi, nie przewiduje utworzenia Prokuratury Okręgowej w Płocku,

c) w pkt 10 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie:

- w lit. a - tworzy Prokuraturę Okręgową w Ostrołęce,

- w lit. b - tworzy Prokuraturę Okręgową w Płocku;

3) przepisu § 3 rozporządzenia wymienionego w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim:

a) w ustalonym w pkt 2 lit. b obszarze właściwości Prokuratury Okręgowej w Elblągu, utworzonej w obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku, pozostawiony został obszar właściwości Prokuratury Rejonowej w Działdowie,

b) ustalony w pkt 6 obszar właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi nie obejmuje obszaru właściwości Prokuratury Rejonowej w Działdowie;

4) przepisu § 5 rozporządzenia wymienionego w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim, w ustalonym:

a) w pkt 5 obszarze właściwości Prokuratury Okręgowej w Elblągu, tworzy - w lit. b - Prokuraturę Rejonową w Działdowie,

b) w pkt 26 obszarze właściwości Prokuratury Okręgowej w Płocku, nie przewiduje utworzenia Prokuratury Rejonowej w Działdowie

z art. 17 ust. 12 i ust. 13 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.20. Upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do żądania od prezesa sądu apelacyjnego akt spraw sądowych (U 9/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności o zbadanie zgodności przepisu § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych w zakresie, w jakim upoważnia Ministra Sprawiedliwości do żądania od prezesa sądu apelacyjnego akt spraw sądowych - z art. 10 ust. 1, art. 173, art. 178 ust. 1, art. 47 w związku z art. 51 ust. 2 i 5 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP i z art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.21. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności o zbadanie zgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 roku w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz § 34 rozporządzenia w zakresie w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26. października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich z art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.22. Wysokość grzywien za wykroczenia (U 4/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie:

1) przepisów Załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 roku w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń:

a) Tabeli A-z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 - 5, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń, w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku - Prawo geologiczne i górnicze, w związku z art. 431 ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, jak również w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

b) Tabeli B - z art. 33 w związku z art. 34, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90, art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5, art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101 i art. 102 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń oraz w związku z art. 96 § 1, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

c) Tabeli C - z art. 33 w związku z art. 34 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym, w związku z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o systemie tachografów cyfrowych oraz w

związku z art. 96 § 1 i § la pkt 2, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

2) rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w pkt 1 - z art. 33 w związku z art. 34, art. 51 § 1 i § 2, art. 64 § 1, art. 65 § 1 i § 2, art. 67 § 1, art. 77, art. 78, art. 81, art. 82 § 1 - 5, art. 84, art. 85 § 1, art. 86 § 1 i § 2, art. 88, art. 90 art. 91, art. 92 § 1, art. 92a, art. 94 § 1, art. 95, art. 96 § 1 pkt 2 oraz pkt 4 i pkt 5,

art. 97, art. 100 pkt 2 i pkt 4, art. 101, art. 102, art. 117, art. 140, art. 141 oraz art. 145 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń, w związku z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w związku z art. 178, art. 179 pkt 2, art. 181, art. 183, art. 184 ust. 3, art. 187 oraz art. 188 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku - Prawo geologiczne i górnicze, w związku z art. 431 ust. 1 oraz art. 45 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, w związku z art. 92 ust. 1 i ust. 2 oraz Załącznikiem Nr 1 do ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym, w związku z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o systemie tachografów cyfrowych oraz w związku z art. 96 § 1 i § la pkt 2, a także z art. 95 § 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.23. Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (U 3/13)

Prokurator Generalny wniosł o zbadanie zgodności przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 2011 roku w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracownikom Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego uprawnień do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego:

1) § 2 ust. 1 - z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o transporcie drogowym w związku z art. 129a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku -Prawo o ruchu drogowym, jak również z art. 95 § 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to także z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

2) § 2 ust. 2 - z art. 76a ust. 1 w związku z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym oraz w związku z art. 129a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym, jak również z art. 95 § 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, a przez to również z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.24. Karalność niepublicznego znieważenia funkcjonariusza publicznego (SK 70/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 226 § 1 kodeksu karnego, w zakresie, w jakim penalizuje znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej dokonane niepublicznie z art. 54 ust. 1, art. 61 ust. 1 oraz art. 63 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.25. Zasady wyłączenia sędziego (SK 66/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 40 § 1 pkt 7 ustawy z 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim ogranicza wyłączenie sędziego z mocy samej ustawy

tylko do tych spraw, w których brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone, umożliwiając kilkukrotne orzekanie przez tego samego sędziego w danej sprawie w II instancji narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a w szczególności wynikające z prawa do sądu, prawo do rozpatrzenia sprawy przez bezstronny sąd;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.26. Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. i odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54 k.p.k., z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.27. Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń w związku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym w zakresie w jakim kryminalizowane (penalizowane) jest niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, także w sytuacji, gdy takie wskazanie narażałoby tę osobę na odpowiedzialność karną za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to właściciel lub posiadacz pojazdu był kierującym pojazdem albo takie wskazanie narażałoby osobę najbliższą dla właściciela lub posiadacza pojazdu na odpowiedzialność za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to osoba najbliższa dla właściciela lub posiadacza pojazdu byłaby kierującym pojazdem, z art. 42 ust. 2 i 3 Konstytucji RP oraz z art. 18 Konstytucji RP, w związku z art. 47 Konstytucji RP, w związku z art. 71 ust. 1 Konstytucji RP, w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.28. Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowsza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 62/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw z art. 2 Konstytucji RP, art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, art. 15 ust 1 zdanie drugie Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 roku i art. 7 ust 1 zdanie drugie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.29. Przeciwdziałanie narkomanii; przypadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem (SK 59/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art.70 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie w jakim dopuszcza możliwość orzeczenia przypadku przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem z:

- art. 2 w związku z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP,
- art. 31 ust. 3 w związku z art. 21 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji RP,
- art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.30. Postępowanie karne; zasady przyznawania statusu pokrzywdzonego; składanie fałszywych zeznań (SK 58/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 49 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w związku z art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, w zakresie, w jakim pozwala na nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, a co za tym idzie statusu strony postępowania karnego w sprawie składania fałszywych zeznań osobie, która była stroną innego postępowania, w którym te zeznania zostały złożone i służyły za dowód z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.31. Przeciwdziałanie narkomanii; prawo do decydowania o ochronie własnego życia i zdrowia (SK 55/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności rt. 62 oraz art. 63 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie w jakim dotyczy konopi art. 31 ust. 3 w związku z art. 47, art. 53, art. 68 oraz z art. 40 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.32. Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności rt. 196 ustawy 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z:

1. art. 53 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ingeruje w wolność sumienia osób niewyznających religii poprzez uniemożliwienie im swobodnego wyrażania ich poglądów odnośnie przedmiotów czci religijnej,
2. art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ogranicza wolność wyrażania poglądów w sposób nieproporcjonalny, znacznie wykraczający poza zakres konieczny w demokratycznym państwie prawnym, naruszając istotę tej wolności,

3. art. 25 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim chroni osoby wierzące przed obrazą ich uczuć religijnych, a nie chroni osób, które nie wyznają religii a ich przekonania światopoglądowe oraz filozoficzne są naruszane przez inne osoby,

4. art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim nie spełnia wymogów określoności i pewności przepisów prawa karnego;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.33. Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 41 ust. 1 oraz art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP:

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.34. Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 271 § 1 oraz art. 273 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, w zakresie, w jakim nie przyznają statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego, podmiotowi którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu - w szczególności dla którego dokument ma znaczenie prawne, którego sytuację prawną dokument opisuje lub determinuje, z:

- 1) art. 2 Konstytucji RP,
- 2) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP,
- 3) art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.35. Postępowanie przygotowawcze; wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia bez konieczności sporządzenia uzasadnienia (SK 25/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 325e § 1 zdanie drugie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim umożliwia organom postępowania przygotowawczego wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia, bez konieczności sporządzenia uzasadnienia - z:

- przepisem art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP, gwarantującymi prawo do sprawiedliwego rozpoznania sprawy, podczas gdy wydanie orzeczenia zamykającego drogę do merytorycznego rozpoznania sprawy bez sporządzenia uzasadnienia utrudnia kontrolę instancyjną i złożenie skutecznego środka odwoławczego,

przepisem art. 2 Konstytucji RP gwarantującym nakaz urzeczywistnienia zasad sprawiedliwości społecznej, podczas gdy doszło do pozbawienia skarżącego możliwości merytorycznego skontrolowania niekorzystnej dla niego decyzji,

- przepisem art. 78 w związku z art. 2 Konstytucji RP, gwarantującym dwuinstancyjność postępowań, podczas gdy brak uzasadnienia decyzji organu I instancji de facto uniemożliwia merytoryczną kontrolę zaskar-

zanego orzeczenia, i obecne regulacje procesowe dają tylko iluzoryczną możliwość wniesienia skutecznego odwołania, nie gwarantując w sposób należyty zasady dwuinstancyjności,

- przepisem art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP gwarantującym równe traktowanie obywateli przez władze publiczne, podczas gdy zgodnie z art. 325e § 1a kpk wyróżniony podmiot ma możliwość domagania się sporządzenia uzasadnienia, zaś zwykły obywatel takiej możliwości nie ma, przez co dochodzi do dyskryminacji;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.36. Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym; pokrzywdzony - oskarżyciel posiłkowy (SK 22/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności:

- art. 53 w zw. z art. 54 § 1, art. 299 § 1 i art. 459 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie, w którym pozbawia pokrzywdzonego prawa strony co do możliwości wniesienia zażalenia na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego od momentu wniesienia aktu oskarżenia do upływu terminu określonego w art. 54 § 1 Kpk, jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 117 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają obowiązek sądu zawiadomienia pokrzywdzonego o czasie i miejscu posiedzenia, wyznaczonego w celu umorzenia postępowania, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 117 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania rozpoczęciem przewodu sądowego pozwalają sądowi na nieprzeprowadzenie tej czynności sądu nieprzeprowadzania tej czynności, jeżeli pokrzywdzony nie stawił się na wyznaczone posiedzenie, a brak dowodu, że został o niej powiadomiony, jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 339 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają prawo pokrzywdzonego do wzięcia udziału w tym posiedzeniu jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 2 i 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

- przepisy art. 100 § 2 stawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają obowiązek sądu o zawiadomieniu pokrzywdzonego o zapadłym na posiedzeniu postanowieniu jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.37. Postępowanie z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (SK 21/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 156 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego oraz § 6 ust. 1, ust. 3 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 roku w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.38. Dozór policyjny (SK 13/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 275 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 41 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.39. Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 426 § ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego - w zakresie w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy - z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 oraz w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.40. Prawo przewozowe; penalizacja zachowania podróżnego, który w czasie kontroli biletów nie pozostał w miejscu przeprowadzenia kontroli do czasu przybycia Policji lub innych organów porządkowych (K 16/12)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 87b ustawy z dnia 15 listopada 1984 roku - Prawo przewozowe w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym przez to, że:

- odnosi się do każdego kontrolowanego podróżnego, a nie tylko podróżnego, który w czasie kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu, mimo braku odpowiedniego dokumentu przewozu, odmawia zapłacenia należności i okazania dokumentu, umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości,

- nakazuje, pod groźbą kary, podróżnemu pozostanie w miejscu przeprowadzania kontroli albo w innym miejscu wskazanym przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego albo osobę przez niego upoważnioną do czasu przybycia funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych, niezależnie od tego, czy podróżny swoim działaniem zmierza bezpośrednio do uniemożliwienia zatrzymania go przez funkcjonariusza Policji lub innych uprawnionych służb porządkowych,

z art. 31 ust. 3 w związku z art. 41 ust. 1 Konstytucji RP

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.41. Kontrola operacyjna (K 15/12 – połączona z K 28/12)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności:

- 1) art. 19 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji,
- 2) art. 9e ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej,

3) art. 36c ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 41, poz. 214 ze zmianami),

4) art. 31 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,

5) art. 31 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "a także innych ustawach i umowach międzynarodowych",

6) art. 31 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy, o której mowa w pkt 5, w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "oraz innych [przestępstw] niż wymienione w lit. a - f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność",

7) art. 31 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy, o której mowa w pkt 5

- z art. 2, art. 47, art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku;

o zbadanie zgodności:

1) art. 20c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji w związku z art. 212 § 1 i § 2, art. 216 § 1 i § 2, art. 217 § 1, art. 221, art. 278 § 1 - 3 i § 5, art. 284 § 1 - 3, art. 288 § 1 i § 2 oraz art. 290 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku;

2) art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej w związku z art. 212 § 1 i § 2, art. 216 § 1 i § 2, art. 217 § 1, art. 221, art. 278 § 1 - 3 i § 5, art. 284 § 1 - 3, art. 288 § 1 i § 2 oraz art. 290 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

3) art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych w związku z art. 212 § 1 i § 2, art. 216 § 1 i § 2, art. 217 § 1, art. 221, art. 278 § 1 - 3 i § 5, art. 284 § 1 - 3, art. 288 § 1 i § 2 oraz art. 290 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, z art. 60 § 2 i § 3, art. 61 § 1, art. 62 § 1, § 3 i § 4, art. 80 § 1 i § 2, art. 93 § 2 i § 3, art. 95 § 1, art. 108 § 2 oraz art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

4) art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej w związku z art. 60 § 2 i § 3, art. 61 § 1, art. 62 § 1, § 3 i § 4, art. 80 § 1 i § 2, art. 93 § 2 i § 3, art. 95 § 1, art. 108 § 2 oraz art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

5) art. 36b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej, w związku z art. 85 § 4, art. 86 § 4, art. 87 § 4, art. 88 § 3, art. 89 § 3, art. 90 § 3, art. 91 § 4, art. 92 § 3, art. 94 § 3, art. 95 § 2 i art. 96 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy oraz

w związku z art. 100 ust. 1 i art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2004 roku - Prawo celne - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 28 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu "i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 28 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b oraz c, jak również pkt 5 ustawy, o której mowa w pkt 6 - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. Nr 104, poz. 709 ze zmianami) - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "a także innych ustawach i umowach międzynarodowych" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy, o której mowa w pkt 8 - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "oraz innych [przestępstw - w:] niż wymienione w lit. a - f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy, o której mowa w pkt 8 - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

11) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 4, art. 12 ust. 3-6, art. 13 oraz art. 15 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

12) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 8 ust. 1 i 3 oraz art. 10 ust. 1, 2, 5 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora, z art. 87 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych, z art. 38 ustawy z dnia 23 listopada 2002 roku o Sądzie Najwyższym, z art. 49a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, z art. 24h ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, z art. 25c ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym oraz w związku z art. 27c ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

13) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1990 roku o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

14) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 200 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku - Prawo zamówień publicznych, z art. 46 ust. 1, art. 75 ust. 1 - 4 i art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej oraz w związku z art. 3 ust. 1, art. 20a ust. 1 -3, art. 31 a, art. 36 ust. 1, art. 39 ust. 1 i art. 69e ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

15) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 6 i pkt 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

16) art. 75 d ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej w związku z art. 108 § 2 i art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.42. Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)

Sąd Okręgowy w Gliwicach wystąpił z pytaniem: czy art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie niezawierającym regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego i ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do tejże odpowiedzialności, oraz art. 19 i art. 21 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w zakresie, w jakim do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności karnej nie nakazują stosowania odpowiednio przepisu art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w postępowaniu lustracyjnym - są zgodne z art. 2, art. 7 i art. 181 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.43. Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 446 § 1 i 2 w związku z art. 96 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 32 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 zd. 1., art. 45 ust. 1, art. 47, art. 52 ust. 2 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP.

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.44. Karalność bezskutecznego podżegania do pomocnictwa w popełnieniu czynu zabronionego (SK 35/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 13 § 1 i art. 18 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z art. 2, art. 31 ust. 1 i 3 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

」 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』 』

2.2.45. Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 34/11 i K 21/12)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności:

1. art. 19 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
2. art. 9e ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej;
3. art. 36c ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej;
4. art. 31 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych;

5. art. 27 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;

6. art. 17 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym;

7. art. 31 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego

- z art. 2 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) art. 20c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

2) art. 36b ust. 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 28 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w zakresie w jakim, przepisy te zezwalając na pozyskiwanie danych, o których mowa w art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne nie przewidują zniszczenia tych spośród pozyskanych danych, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

o zbadanie zgodności:

1) art. 75d ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) art. 75d ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1 z art. 51 ust. 4 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.47. Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia – w zakresie, w jakim przepis ten pomija prawo do korzystania z obrońcy na etapie prowadzenia czynności wyjaśniających przez osoby, co do których istnieją uzasadnione podstawy do sporządzenia przeciwko nim wniosku o ukaranie – z art. 2 i art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 ust. 3 lit. c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i podstawowych Wolności.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.48. Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wystąpił z pytaniem: czy art. 17 § 1 pkt 7 ustawy z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim pomija to, że nie wszczynają się

postępowania karnego, a wszczęte umarza, gdy postępowanie o wykroczenie co do tego samego czynu tej samej osoby, zostało wcześniej prawomocnie zakończone, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu Praw Obywatelskich i Politycznych?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

3. Zmiany w prawie

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

Zmiany wchodzące w życie w lutym i marcu 2014 r.

- **W dniu 17 lutego 2014 r.** – Ustawa z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2014.85)

Ustawa wprowadziła zmiany w art. 284 § 2 kpk dotyczącym zaskarżenia niektórych orzeczeń w przedmiocie listu żelaznego.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2014/85/1>

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5. Informacja międzynarodowa

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1. Rada Europy

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

6.1. Przegląd książek

- W. Grzeszczyk, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, 2014
- M. Kulik, Przedawnienie karalności i przedawnienie wykonania kary w polskim prawie karnym, 2014;
- B. Lach, profilowanie kryminalistyczne, 2014;
- Nauki penalne wobec szybkich przemian socjokulturowych t.1, Księga jubileuszowa Profesora Mariana Filara, 2014
- Nielegalny rynek żywności. Skala zjawiska i możliwości przeciwdziałania, pod red. W. Pływaczewskiego, R. Płockiego, 2014;
- A. Nowosad, Bójka i pobicie, 2014;
- K.A. Politowski, Grzywna akcesoryjna w polskim prawie karnym, 2014;

6.2. Przegląd czasopism

Europejski Przegląd Sądowy 2014 nr 2

- A. Frąckowiak-Adamska, Granice wzajemnego zaufania w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości;

Orzecznictwo Sądów Polskich 2014 nr 1

- R.A. Stefański, Glosa do postanowienia SN z dnia 20 czerwca 2013 r., I KZP 4/13;
- D. Wysocki, Glosa do wyroku SN z dnia 25 kwietnia 2013 r., III KK 360/12;

Orzecznictwo Sądów Polskich 2014 nr 2

- K. Eichstaedt, Glosa do wyroku SN z dnia 22 maja 2013 r., IV KK 128/13;
- J. Kosowski, Glosa do postanowienia SN z dnia 16 listopada 2011 r., III KZ 75/11;

Palestra 2014 nr 1-2

- P. Kardas, Kilka uwag o funkcji i znaczeniu etycznych i deontologicznych standardów wykonywania zawodów prawniczych;

- P. Kruszyński, M. Zbrojewska, Nowy model postępowania karnego ukształtowany nowelą do k.p.k. z 27 września 2013 r.;
- J. Widacki, Obrońca wobec dowodu z badań DNA;
- C.P. Waldziński, Prawo do obrony a tymczasowe aresztowanie w postępowaniu przygotowawczym;
- M. Budyn-Kulik, Zmiana trybu ścigania zgwałcenia – wołanie na puszczy;
- M. Ejchart, K. Wiśniewska, Prawa więźniów z niepełnosprawnością fizyczną w polskich jednostkach penitencjarnych;
- D. Drajewicz, Ustanie poręczenia majątkowego;
- M. Ilnicki, Prawo do bycia zapomnianym w kontekście „postzniesławiającej” informacji w sieci Internet (cz. 1);
- D. Tokarczyk, Nieumyślność w świetle propozycji nowelizacji Kodeksu karnego;

Państwo i Prawo 2014 z. 1

- M. Kowalewska-Łągana, Dobrowolna sterylizacja w prawie polskim na tle prawnoporównawczym;
- K. Liżyńska, J. Żylińska, Postępowanie mediacyjne w sprawach z oskarżenia prywatnego;
- J. Lachowski, Ocena projektowanych zmian art. 9 k.k.;

Państwo i Prawo 2014 z. 2

- Z. Kukuła, Glosa do wyroku z 17 V 2012, V KK 322/11;

Paragraf na Drodze 2014 nr 1

- M. Małecki, Normatywna zawartość art. 178a § 4 k.k. W odpowiedzi na kilka uwag prof. R. A. Stefańskiego;
- D. Mieczkowska, Jazda na rowerze w stanie nietrzeźwości. Czy kontrawencjonalizacja była naprawdę potrzebna?
- L. K. Paprzycki, Kiedy oskarżony uczestnik wypadku nic nie pamięta
- A. Z. Krawiec, Prawa i obowiązki rowerzystów
- B. Łopalewski, Łyżworolkarz jako uczestnik ruchu drogowego w Polsce. Uwagi porównawcze na tle regulacji prawnej w Niemczech i w Austrii;

Paragraf na Drodze 2014 nr 2

- K. J. Pawelec, Zasada "prędkości dostosowanej" w orzecznictwie Sądu Najwyższego;
- K. A. Politowicz, "Turystyka egzaminacyjna" a zasady wydawania praw jazdy według ustawy o kierujących pojazdami;
- A. Skowron, Problematyka "środków działających podobnie do alkoholu" - po raz "enty" (część 1);

- P. Zyśk, Elektroniczny system poboru opłat viaTOLL. Wadliwości wymiaru kar za uchybienia w uiszczaniu opłat za korzystanie z płatnych odcinków dróg krajowych. Propozycje zmian;
- L. K. Paprzycki, Manewr obronny przed przejściem dla pieszych;
- S. Pytel, Problem nietrzeźwości w opiniowaniu wypadków drogowych;

Prokuratura i Prawo 2014 nr 2

- R.A. Stefański, Krąg podmiotów uprawnionych do zaskarżania postanowień o zaniechaniu ścigania karnego w świetle nowych uregulowań;
- P. Góralski, Środki zabezpieczające a zakaz reformationis in peius;
- M. Ratajczak, Czynności pedofilskie – ujęcie prawne i kryminologiczne;
- M. Filipczak, Usiłowanie przestępstw abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo;
- A. Małolepszy, B. Piechota, Zaskarżalność postanowienia o przedstawieniu zarzutów – uwagi polemiczne;
- O. Włodkowski, S. Kowalski, O przestępstwach skarbowych i wykroczeniach skarbowych w zakresie podatku od wydobycia niektórych kopalin – polemicznie;
- P. Lewczyk, Problematyka odsetek w postępowaniu karnym skarbowym;
- D. Drajewicz, List Żelazny w ustawodawstwach państw niemieckojęzycznych;
- E. Kosowska-Korniak, Prawnoprocesowe aspekty tajemnicy dziennikarskiej;
- M. Klubińska, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r., sygn. I KZP 9/12;
- R. Janiszowski-Downarowicz, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2010 r., sygn. IV KK 294/10;